

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2017

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2017

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

TŁUMACZENIE
Biuro Współpracy Międzynarodowej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2018

REALIZACJA
OMIKRON Sp. z o.o.
www.omikron.net.pl

SPIS TREŚCI/ Contents

WSTĘP/ Introduction

I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA IJHARS W 2017 ROKU/ AFQI's aims, tasks and organisation in 2017

1. Najważniejsze informacje o IJHARS/ Main information about AFQI.	13
2. Zadania IJHARS/ AFQI's tasks.	14
3. ORGANIZACJA IJHARS/ AFQI's organisation	18
3.1. Struktura organizacyjna/ The organisational structure	
3.2. Baza laboratoryjna/ Laboratories	
3.3. Zarządzanie jakością/ Quality management system	
3.4. Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development	

II. REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

1. Podstawowe dane liczbowe/ Key figures.	23
2. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań/ Main findings from tasks' completion	26
2.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production	
2.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market	
• Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control	
• Tematyka czynności kontrolnych określone w <i>Rocznym ramowym planie kontroli/ Fields of inspection activities identified in Annual Framework Control Plan</i>	
• Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products	
• Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw/ Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit and vegetables	
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality	
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality	
• Kontrole świeżych owoców i warzyw wycofanych z rynku w ramach tymczasowych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z UE do Federacji Rosyjskiej/ Inspections of the fruit and vegetables withdrawn from the market in the framework of temporary exceptional support measures for producers of certain fruits and vegetables due to the ban on their import from the European Union to the Russian Federation	
2.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage	
• Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control	
• Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage	

- 2.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy
- 2.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming
- System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming
 - Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies
 - Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings
 - Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie ekologicznym, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market
 - Wyniki kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych/ Results of labeling checks of agri – food products
 - Wyniki kontroli znakowania nawozów/ Results of checks on fertilizers labeling
 - Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ Sharing information on organic farming producers
 - Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ Release for free circulation of organic products imported from third countries
 - Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ Granting of exceptions from the organic production rules
 - Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors
- 2.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products
- Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych/ Rules for control and certification of regional and traditional products
 - Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies
 - Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products
 - Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products
- 2.2.3. Kontrola ex-post/ Ex-post control
- 2.2.4. Zadania delegowane i zadania powierzone przez agencje płatnicze i wykonawcze/ Delegated tasks and tasks entrusted by the paying and executive agencies
- 2.2.5. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months
- 2.2.6. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market
- 2.2.7. Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŽ)/ Issuing opinions on products to be awarded with the *Try Fine Food Sign* (TFF)
- 2.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQI's supervision
- 2.3.1. Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market
- Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties
- 2.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu/ Supervision of hops and hop products market
- 2.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system

- Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses
- Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses
- 2.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market
- 2.3.5. Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions
- 2.3.6. Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market
- 2.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity
- 2.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products
- 2.4.2. Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/ Granting exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry
- 2.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors

3. Współpraca z innymi instytucjami/ Cooperation with other authorities and organisations. 57

- 3.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations
 - 3.1.1. Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC)
 - Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum
 - 3.1.2. Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/ Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)
 - Najważniejsze wydarzenia na forum EKG/ONZ/ Significant events at the UN/ECE forum
 - 3.1.3. Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies
 - 3.1.4. Współpraca w ramach systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ Cooperation with the OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables
 - 3.1.5. Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością/ Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network
 - 3.1.6. Współpraca dwustronna i wielostronna/ Bilateral and multilateral cooperation
- 3.2. Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)/ The Ministry of Agriculture and Rural Development
 - Ministerstwo Finansów/ The Ministry of Finance
 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection
 - Agencja Rynku Rolnego /Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa/ The Agricultural Market Agency/ The National Center for Support of Agriculture
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture
 - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ The National Agrochemical Station
 - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ The Institute of Agricultural and Food Biotechnology
 - Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization
 - Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation

- Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ The Veterinary Inspection
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection
- Inspekcja Transportu Drogowego/ Vehicular Transport Inspection
- Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego/ The District Sea Fisheries Inspectorates
- Rada ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności/ The Council for Rational Use of Food at the Polish Federation of Food Banks
- Inne instytucje/ Other institutions

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2017 ROKU/ Functioning of AFQI in 2017

1. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań/ The Chief Inspector supervision of tasks performance	70
1.1. Kontrola wewnętrzna/ Internal control	
1.2. Audyt wewnętrzny/ Internal audit	
1.3. Rozpatrywanie skarg i wniosków/ Complaints and requests handling	
2. Działalność informacyjna/ Information and communication	73
2.1. Strona internetowa IJHARS/ AFQI's website	
2.2. Współpraca z mediami/ Cooperation with the media	
2.3. Biuletyn <i>Wiedza i Jakość/ The Knowledge and Quality</i> bulletin	
2.4. Polityka informacyjna/ Information policy	

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2018 ROKU/ Course of actions for 2018

- Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan
- Aktualizacja i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS/ Updating and expanding the scopes of accreditation for AFQI laboratories
- Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ Strengthening control system of certification bodies in organic farming
- Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG
- Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ Improving the quality of ex-post control activities and their documentation
- Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ Continuation of activities on the international forum

Szanowni Państwo, Dear Sirs,

Mam przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z realizacji zadań ustawowych, wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2017 r.

Realizując zadania ustawowe IJHARS prowadzi urzędowe kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz środków produkcji, zarówno na terenie kraju jak i w obrocie z zagranicą. W ramach czynności urzędowych IJHARS wykonuje również zadania określone w innych przepisach, w tym wynikające ze Wspólnej Polityki Rolnej.

Celem urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez IJHARS jest zapobieganie wprowadzaniu do obrotu produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji oraz umożliwienie konsumentom dokonywania wyboru dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego produktu. Urzędowe kontrole żywności wpływają również na pozytywne stymulowanie procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji, eksportu oraz promowanie żywności wysokiej jakości.

W 2017 r. IJHARS przeprowadziła ogółem 78 165 czynności kontrolnych, w tym: 60 645 kontroli urzędowych w obrocie z zagranicą, 14 417 kontroli urzędowych na rynku krajowym oraz 3103 czynności kontrolne wykonane na wniosek przedsiębiorcy. Kontrole planowe na rynku krajowym obejmowały przede wszystkim jakość handlową żywności będącej podstawą codziennej diety konsumentów (przetwo-

It is my pleasure to provide you with the report on statutory tasks performed by the Agricultural and Food Quality Inspection (AFQI) in 2017.

AFQI carries out its official duties by conducting marketing quality control of agricultural and food products and means of production on domestic market and at import and export stage. In the frame of official tasks AFQI also performs activities specified in other regulations, including those arising from the Common Agricultural Policy.

Official food control executed by AFQI is aimed to prevent from placing on market products non complying with marketing quality requirements, to counteract unfair competition and to enable consumers to choose a properly labeled good quality product. Additionally, official food control is one of factors stimulating growth of production, distribution and export of foodstuffs; it also promotes products of good quality.

In 2017 AFQI carried out 78165 inspections, therein 60645 border inspections, 14417 on domestic market and 3103 upon operator request. Planned inspections on domestic market concerned mainly marketing quality of commonly consumed products (dairy, meat, fish, cereal products, processed fruit and vegetables, ready-to-cook food, honey, eggs, and fresh fruits and vege-

ry mleczne, mięsne, rybne, zbożowe, owocowo-warzywne, wyroby garmażeryjne, miód, jaja oraz świeże owoce i warzywa). Kontrolowano też produkty posiadające szczególne lub specyficzne cechy jakościowe, tj. wyroby regionalne, tradycyjne, produkowane metodami ekologicznymi, a także wyróżnione znakiem *Poznaj Dobrą Żywność*.

W ramach działań doraźnych IJHARS w 2017 r. przeprowadziła kontrole zgodności świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na wycofanie z rynku, związane z kontynuacją V tury wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej.

Wysoka jakość i skuteczność kontroli wynika także z potencjału bazy laboratoryjnej. Stały rozwój laboratoriów GIJHARS i wdrażanie nowych metodyk badawczych istotnych dla kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, a w szczególności wykrywania zafałszowań, przyczynia się do eliminowania nieuczciwych praktyk i do poprawy jakości polskich produktów.

Miniony rok, to również udział IJHARS w realizacji prac związanych z jakością i bezpieczeństwem żywności na forum międzynarodowym. Pracownicy GIJHARS brali aktywny udział w sesjach komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych oraz spotkaniach ciał pomocniczych Komisji Europejskiej i Rady UE. Na szczególną uwagę zasługuje wymiana informacji i podejmowanie wspólnych działań na arenie międzynarodowej w ramach prowadzonego w GIJHARS Punktu kontaktowego ds. oszustw żywnościowych.

Współpraca z jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności umożliwia wymianę doświadczeń i bieżących informacji, co pozwala elastycznie i szybko reagować u źródeł powstania problemu oraz skuteczniej eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości, w tym te zafałszowane.

tables). AFQI also inspected products having special or unique quality features i.e. regional and traditional products, organic food or products awarded with the *Try Fine Food* sign.

In the frame of the *ad hoc* actions of AFQI in 2017 conformity checks of fresh fruit and vegetables intended for the withdrawal from the market were carried out. It was related to the continuation of the 5th round of the European Union support for producers of certain fruits and vegetables, which was established due to the import ban to the Russian Federation.

Reliability of food control is directly related to the capacity of laboratories. AFQI laboratories constantly increase their analytical potential and amount of accredited testing methods necessary to assess marketing quality of agri-food products, in particular to detect food adulteration. This contributes to eliminating unfair practices and improving quality of food products placed on the market.

In the last year AFQI was also involved in international tasks related to food quality and safety. AFQI employees actively participated in sessions of the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission, the UN/ECE Working Party on Agricultural Quality Standards and their subsidiary bodies. They also attended meetings of expert groups of the European Commission and the European Council - relevant to AFQI's competence - in particular *Codex Alimentarius* Working Party. Exchange of information and international administrative assistance activities performed in the frame of the Food Fraud Contact Point are also worth noting.

Efficiency of AFQI controls is also the result of cooperation with other national food control authorities. Collaboration with public institutions, research institutes and food inspection bodies facilitates exchange of experience and information, which enables quick and flexible reaction to the origin of problems and prompt withdrawing from the market the food of unsuitable quality.

Szeroki zakres ustawowych kompetencji i różnorodność zadań realizowanych przez IJHARS wymaga zaangażowania i ciągłego pogłębiania wiedzy przez pracowników oraz bieżącego dostosowywania procedur urzędowej kontroli jakości handlowej do zmieniających się przepisów prawa.

Przekazując *Sprawozdanie* dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej instytucji. Mam nadzieję, że niniejsza publikacja przybliży Czytelnikom obszary działalności i wyniki pracy Inspekcji.

Andrzej Romaniuk
Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

Wide range of statutory competence and diversity of tasks performed by AFQI, demands employees being devoted and constantly developing their expertise. There is also a need to successively adjust procedures of official control of marketing quality along with legislation changes.

While publishing this report, I would like to thank sincerely all involved in AFQI development and strengthening. I hope that this report adds to better knowledge on AFQI areas of activities and their results.

Andrzej Romaniuk
Chief Inspector of Agricultural
and Food Quality Inspection

I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA IJHARS W 2017 ROKU

AFQI's aims, tasks and organisation in 2017

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Main information about AFQI

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współdziałanie w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w tym 5 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów oraz 16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2017 r. – wynosiło 660 osób, w tym: 498 pracowników uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych (tj. 75,5%).

Budżet IJHARS w 2017 roku wynosił ogółem 53 727,4 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN-EN ISO 9001:2009 *Systemy zarządzania jakością. Wymagania*, której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

AFQI's tasks

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu**¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ **kontrola żywności w rolniczym handlu detalicznym**² dotyczy żywności zbywanej konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym,
- ▶ **nadzór nad rynkiem owoców i warzyw**³ obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, z wyłączeniem sprzedaży detalicznej, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli w zakresie świeżych owoców i warzyw na wszystkich etapach obrotu,

- ▶ **nadzór nad rynkiem wina**⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w obrocie międzynarodowym oraz nadzór nad produkcją i jakością handlową tych wyrobów na rynku krajowym, w tym: wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW, sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi (tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina), przeprowadzanie kontroli wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobieniu wina uzyskanego z winogron pochodzących z upraw krajowych oraz certyfikację wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ **kontrola jakości oliwy z oliwek**⁵ oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,

1 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. 2017, poz. 2212, ze zm.),

2 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,

3 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. z 2016 r. poz. 58), rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz.U. WE L 157 z 15.6.2011, str. 1-163, ze zm.),

4 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobieniu i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. 2016 r. poz. 859), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. WE L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 436/2009 z dnia 26 maja 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do rejestru winnic, obowiązkowych deklaracji i sporządzania informacji na potrzeby monitorowania rynku, dokumentów towarzyszących przewozowi produktów i rejestrów prowadzonych w sektorze wina (Dz.U. WE L 128 z 27.05.2009, str. 15-53, ze zm.), rozporządzenie Rady (WE) nr 606/2009 z dnia 10 lipca 2009 r. ustanawiające niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń (Dz.U. WE L 193 z 24.07.2009, str. 1-55, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 607/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. ustanawiające niektóre szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) Nr 479/2008 w odniesieniu do chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określeń tradycyjnych, etykietowania i prezentacji niektórych produktów sektora wina (Dz.U. WE L 193 z 24.07.2009, str. 60-139, ze zm.),

5 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych (Dz.U. WE L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.); rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciżczonych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analizy (Dz.U. WE L 248 z 05.09.1991, str. 1, ze zm.); rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 29/2012 z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie norm handlowych w odniesieniu do oliwy z oliwek (Dz.U. WE L 12 z 14.01.2012, str. 14, ze zm.),

- ▶ **nadzór nad jakością mięsa drobiowego**⁶ obejmuje kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowanie mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ **certyfikacja chmielu i produktów chmielowych**⁷ obejmuje kontrolę chmielu i produktów chmielowych w zakresie spełnienia minimalnych wymagań jakościowych określonych w przepisach, tj. wymagań w zakresie wilgotności, zaziarnienia, obecności liści i łodyg, oraz obecności odpadów chmielu, w wyniku której producentowi wydawany jest certyfikat,
- ▶ **nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP**⁸ obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otluszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych,
- ▶ **nadzór nad rynkiem nawozów**⁹ obejmuje obrót nawozami, nawozami oznaczonymi znakiem NAWÓZ WE i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontrolę spełnienia przez te produkty wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2) Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)**¹⁰ polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie organoleptycznej i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej,
- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę**¹¹ dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

3) Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej:

- ▶ **nadzór w rolnictwie ekologicznym obejmujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną**¹²

Do zadań realizowanych w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym należy:

- przeprowadzanie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,

6 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz.U. WE L 157 z 17.06.2008 r. str. 46-87, ze zm.),

7 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. z 2016 r. poz. 58), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz.U. WE L 355 z 15.12.2006 r., str. 72-87, ze zm.),

8 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 1249/2008 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz.U. WE L 337 z 16.12.2008 r., str. 3-30, ze zm.),

9 ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2017, poz. 668); rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz.U. WE L 304 z 21.11.2003 r., str. 1, ze zm.),

10 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2017, poz. 668); rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz.U. WE L 304 z 21.11.2003 r., str. 1, ze zm.),

11 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu..., rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw (Dz.U. WE L 157 z 15.6.2011, str. 1-163, ze zm.),

12 ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. 2017 r. poz. 1054) oraz inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy i rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz.U. WE L 189 z 20.07.2007 r., ze zm.) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

- sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych,
- przeprowadzanie kontroli zgodności produkcji z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz eliminowanie bezprawnego oznakowania produktów jako ekologiczne,
- dopuszczanie do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
- gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym,
- rozpatrywanie wniosków o pozwoleń na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- przejście uprawnień jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 90 dni),
- informowanie producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
- przeprowadzanie egzaminów na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzenie rejestrów tych inspektorów,
- ▶ **nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych**¹³ obejmujący: audyty i inspekcje jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów oraz przeprowadzanie kontroli u producentów w celu sprawdzenia zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywanie urzędowej kontroli tych produktów,
- ▶ **kontrola ex-post**¹⁴ obejmuje beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez agencje płatnicze,
- ▶ **kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej**¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,
- ▶ **kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy**¹⁶ polega na sprawdzaniu w zakładach ubojowych prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a w zakładach przetwórczych – sprawdzeniu prawidłowości oznaczenia mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, posługiwania się właściwym opisem handlowym, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła i mięsa (odpowiednio), zgodnie z wymaganym zakresem informacji,
- ▶ **kontrola raportowania danych rynkowych**¹⁷ polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady ubojowe w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny.

¹³ ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1168, ze zm.),

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz.U. WE L 347 z 20.12.2013, str. 549–607),

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny (Dz.U. WE L 104 z 21.04.2007 r., str. 3, ze zm.) i rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1359/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odostrnionego mięsa wołowego (Dz.U. WE L 304 z 22.11.2007 r., str. 21–31 ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz.U. WE L 160 z 19.06.2008, str. 22, ze zm.),

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz.U. WE L 160 z 19.06.2008, str. 22, ze zm.),

¹⁷ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz.U. z 2015 r. poz.1160),

4) Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy:

- ▶ **ocena jakości handlowej**¹⁸ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS Świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ **uczestnictwo w Programie „Poznaj Dobrą Żywność”**¹⁹, którego celem jest promocja produktów wysokiej jakości handlowej oraz zwiększenie różnorodności żywności na rynku wewnętrznym; opinia Głównego Inspektora JHARS, odnosząca się do specyficznych cech lub wymagań jakościowych artykułu rolno-spożywczego zgłoszonego do programu, jest jednym z elementów niezbędnych do przyznania znaku PDŻ przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ **zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji**²⁰ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; Główny Inspektor JHARS informuje właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich UE o podmiotach, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj,
- ▶ **nadawanie uprawnień rzeczoznawcom**²¹ polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia.

5) Powiadomianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (systemu RASFF) o podjętych działaniach

dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych²².

6) Prowadzenie w GIJHARS Punktu Kontaktowego ds. Oszustw związanych z żywnością funkcjonującego w ramach ogólnounijnego Systemu AAC, którego głównym celem jest współpraca oraz wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej w celu kompleksowego przeciwdziałania zafałszowaniu żywności.

7) Współpraca z instytucjami:

- ▶ **międzynarodowymi:**
 - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
 - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,
- ▶ **organami Unii Europejskiej,**
- ▶ **zagranicznymi:**
 - urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymiennie informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ **krajowymi:**
 - wojewódzkimi organami administracji rządowej,
 - organami innych inspekcji,
 - urzędami celnymi,
 - Policją,
 - sądami,
 - jednostkami samorządu terytorialnego,
 - państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa,
 - jednostkami organizacyjnymi pełniącymi funkcje agencji płatniczych w zakresie realizacji Wspólnej Polityki Rolnej (ARR/ARiMR) oraz jednostkami organizacyjnymi uczestniczącymi w realizacji operacji finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (ARR/KOWR).

18 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

19 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

20 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz.U. WE L 163 z 24.06.2008),

21 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

22 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

3. ORGANIZACJA IJHARS AFQI's organisation

3.1. Struktura organizacyjna/ The organisational structure

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2009 r. (Dz.U. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 6 sierpnia 2015 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 1):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego

Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

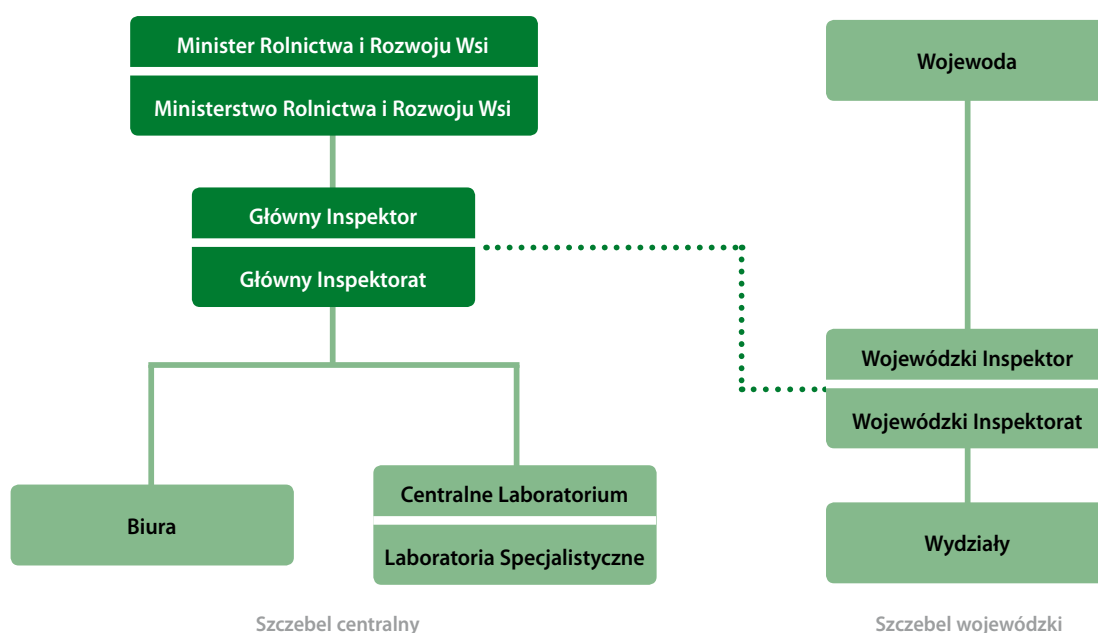
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

3.2. Baza laboratoryjna/ Laboratories

Bazę laboratoryjną GIJHARS w 2017 r. stanowiło 5 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 4 laboratoria specjalistyczne, tj.: w Białymstoku, Gdyni, Kielcach i Lublinie.

Laboratoria GIJHARS to nowoczesne, wysoko wyspecjalizowane i doskonale wyposażone jednostki badawcze,

RYSUNEK 1.
Schemat organizacyjny IJHARS/ Graph 1. The organisational structure of AFQI

które swoim zakresem analitycznym obejmują wszystkie grupy towarowe artykułów rolno-spożywczych.

Odpowiedni potencjał analityczny i szeroki zakres wykonywanych badań umożliwia realizację ustawowych zadań nałożonych na IJHARS. Spełnienie wymagań stawianych przez Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia i dobrostanu zwierząt, zakres kompetencji potwierdzony przez akredytację zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005 oraz wdrożony, ujednolicony i utrzymywany system zarządzania właściwy dla zakresu działalności, zapewnia wysoką jakość wyników badań.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego w strukturach GIJHARS znajdują się 4 laboratoria właściwe dla określonych przedmiotów i rodzajów badań, pełniące funkcję referencyjnych. Ponadto laboratoria brały czynny udział w pracach Grupy Ekspertów KE ds. analiz mięsa drobiowego, 38. Sesji Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Elektronicznej Grupy Roboczej KE ds. Podziału Przypraw i Ziół Kulinarnych przy FAO/WHO oraz posiedzeniu: Grupy Roboczej Rady Unii Europejskiej ds. Kodeksu Żywnościowego (CCMAS), Grupy Roboczej Support COPEG AIJN, Grupy Roboczej JRC (*Wspólne Centrum Badawcze – Geel*) w zakresie podwójnej jakości żywności, Grupy Roboczej JRC w sprawie badań autentyczności miodu oraz współpracują w ramach Grupy Roboczej IHC (Międzynarodowa Komisja ds. Miodu) w zakresie badania miodu. Pracownicy laboratoriów uczestniczą również w pracach Komitetu Technicznego Polskiego Komitetu Normalizacyjnego i Krajowej Unii Producentów Soków.

Laboratoria GIJHARS badają cechy jakościowe artykułów rolno-spożywczych w próbkach pobranych podczas urzędowej kontroli przeprowadzonej w trybie planowym i do-

rażnym, w ramach współpracy z państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa oraz na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych obejmują ich właściwości organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Kompetencje laboratoriów GIJHARS weryfikowane są poprzez udział w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych.

W 2017 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w porównaniach międzylaboratoryjnych, zorganizowanych przez laboratoria GIJHARS oraz:

- ▶ Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Waclawa Dąbrowskiego w Warszawie,
- ▶ Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Laboratorium Badania Jakości Produktów Pszczelich,
- ▶ Laboratoria Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- ▶ Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Łodzi,
- ▶ Melisopalinologiczną Grupę Roboczą Międzynarodowej Komisji ds. Miodu (International Honey Commission), Nuscana Biotechnika Laboratoryjna,
- ▶ J.S. Hamilton Poland S.A.,
- ▶ NUSCANA Biotechnika Laboratoryjna,
- ▶ Polcarga International Sp. z o.o.

Przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: przetwory z mleka krowiego, mięso i przetwory mięsne, przetwory owocowo-warzywne, przetwory zbożowe oraz koncentraty spożywcze, miód, wyroby winiarskie, pieczywo i wyroby cukiernicze.

Centralne Laboratorium w Poznaniu i laboratoria specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły również w badaniach biegłości, weryfikujących kompetencje techniczne laboratorium do przeprowadzania badań. Analizy w tym zakresie organizowane były przez: Food Analysis Performance Assessment Scheme (FAPAS), BIPEA, LGC Standards UK, SGF Niemcy,

MUVA Kempten GmbH, Centrum Naukowo-Techniczne A2KCeNT, MagLab, IHC – International Honey Commission. Przedmiotem badań były głównie: przetwory z mleka krowiego, mięso i przetwory mięsne, przetwory owocowo-warzywne, napoje bezalkoholowe, wyroby cukiernicze.

Badania biegłości oraz porównania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

3.3. Zarządzanie jakością/ Quality management system

W 2017 r. IJHARS poddana została audytowi recertyfikującemu, który został przeprowadzony przez firmę certyfikującą DEKRA Certification Sp. z o.o. Wyniki audytu potwierdziły, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w międzynarodowej normie PN-EN ISO 9001:2009. Jednostka certyfikująca podtrzymała ważność certyfikatu przyznanego po raz pierwszy w 2005 r. Zakres certyfikacji obejmuje: *Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy, wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa oraz Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym w IJHARS.*

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2017 r. przeprowadzono 9 audytów wewnętrznych w GIJHARS oraz 8 krzyżowych audytów wewnętrznych w WIJHARS zrealizowanych zgodnie z *Programem krzyżowych audytów wewnętrznych dla IJHARS na lata 2016-2018.* Wyniki audytów były podstawą podejmowania działań korygujących, zapobiegawczych lub doskonalących procesy. W realizację działań doskonalących system zarządzania jakością zaangażowanych było wielu pracowników.

W 2017 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji poszczególnych zadań IJHARS w celu ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych.

W minionym roku odbyło się również spotkanie pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemu zarządzania jakością z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością WIJHARS w celu wymiany doświadczeń i wypracowania działań doskonalących wynikających z ustaleń audytu jednostki certyfikującej.

Przeprowadzono ponadto przegląd systemu zarządzania jakością, w tym systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Oceniono jego skuteczność i zwerifikowano sposób osiągnięcia celów jakości wyznaczonych na rok ubiegły. Politykę jakości IJHARS zawierającą aspekty przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym uznano za aktualną. Podczas przeglądu zarządzania potwierdzono, że działania podejmowane w ramach procesów wpływają pozytywnie na osiągnięcie standardów kontroli zarządczej.

Zgodnie z wymaganiami systemu zarządzania jakością, liderzy poszczególnych procesów na bieżąco monitorowali je pod względem przebiegu zgodnego z wymaganiami, ich skuteczności oraz pod kątem wystąpienia nowych zagrożeń korupcyjnych.

Nowych pracowników przeszkolono w zakresie podstawowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania jakością oraz systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

Pracownicy IJHARS uczestniczyli również w szkoleniu dotyczącym wdrożenia rozwiązań Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w IJHARS w zakresie „Doskonalenia standardów zarządzania w administracji zespolonej”.

W związku z Rządowym Programem Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 podejmowano działania określone w *Planie realizacji działań Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 dla GIJHARS.*

Trwały prace nad wdrożeniem nowych wymagań międzynarodowej normy PN-EN ISO 9001:2015 do systemu zarządzania jakością funkcjonującego w Inspekcji. W związku z tym przeprowadzono szereg szkoleń oraz zmodyfikowano niektóre dokumenty wewnętrzne.

3.4. Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego dokształcania i doskonalenia zawodowego prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoraty JHARS. Ogółem w 2017 r. umożliwiono 521 pracownikom IJHARS, tj. 78,9% zatrudnionych udział w 192 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 10 szkoleń centralnych (55 miejsc szkoleniowych) dotyczących: zarządzania w administracji publicznej, komunikacji z obywatelem, rozwoju rolnictwa,
- ▶ 119 szkoleń powszechnych (1197 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, bankowość elektroniczna, kadry i płace, świadczenia socjalne, ubezpieczenia społeczne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, prawo pracy, egzekucja i windykacja), audyt i kontrola, stosowanie prawa (zamówienia publiczne, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), zarządzanie zasobami ludzkimi (standardy i procedury zarządzania zasobami ludzkimi w administracji, zarządzanie zespołem, działania antymobbingowe), rozwój interpersonalny (efektywność zawodowa, praca w stresie) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, obieg, gromadzenie i archiwizacja dokumentów, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument), BIP i udostępnienie informacji publicznej, ochrona danych osobowych, zadania obronne, informatyczne (w tym bezpieczeństwo teleinformatyczne),
- ▶ 63 szkolenia specjalistyczne (672 miejsca szkoleniowe) służące pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności, ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli, metodyki badań laboratoryjnych; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli

jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym oznakowania produktów, stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 oraz metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad klasyfikacją tusz w systemie EUROP, systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, kontroli produktów ekologicznych, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi nowoczesnego sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Pracownicy GIJHARS wzięli również udział w 19 szkoleniach zagranicznych, w tym w 12 szkoleniach, w ramach projektu szkoleniowego Komisji Europejskiej „Better Training for Safer Food” (BTSF). Dodatkowo 5 szkoleń w ramach projektu BTSF zrealizowano w ramach e-learningu.

Ponadto, 19 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje w ramach służby przygotowawczej w Służbie Cywilnej oraz 6 osób w ramach studiów podyplomowych.

Nauka języków obcych prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2017 r. w zajęciach tych uczestniczyło 90 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w krajowych i zagranicznych konferencjach, seminariach i targach. W 2017 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 35 konferencjach, 12 targach i 11 seminariach na terenie Polski. Ponadto pracownicy IJHARS wzięli udział w: Targach GRÜNE WOCHEN 2017 w Berlinie, Targach Rolnictwa Ekologicznego BIOFACH 2017 w Norymberdze, 31. Międzynarodowym szkoleniu dotyczącym kontroli jakości świeżych owoców i warzyw w Bonn, konferencji dotyczącej kontroli w zakresie oznaczeń geograficznych „Better Control & Enforcement of Geographical Indications In the UE” w Brukseli, spotkaniu na temat „Zrównoważonego rynku mięsa, handlu transgenicznego i jakości kulinarnej” w Dublinie oraz projektach: ARGONAUICI (Włochy), AGRO-Top Public Executive (Hiszpania). Pracownicy WIJHARS w Poznaniu wzięli również udział w zagranicznych szkoleniach dotyczących klasyfikacji tusz w systemie EUROP (Włochy) oraz produktów regionalnych i tradycyjnych (Rumunia).

II. REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU

Tasks performance of AFQI in 2017

1. Podstawowe dane liczbowe

Key figures

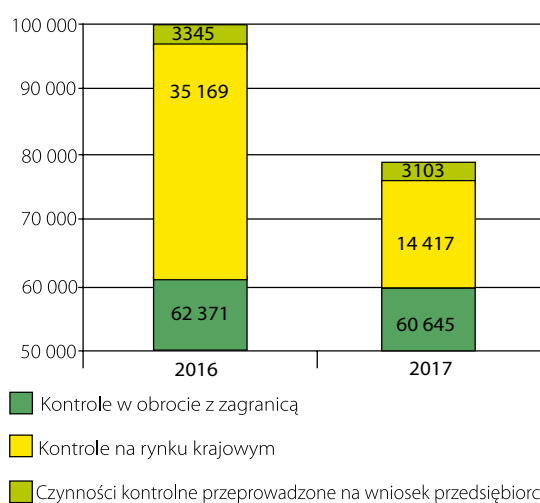
Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2017 r. przeprowadziła ogółem 78 165 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 60 645 kontroli urzędowych jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (tj. 77,6% ogółu wykonanych czynności kontrolnych), w tym 28 518 kontroli świeżych owoców i warzyw (tj. 47,0% ogółu kontroli jakości handlowej w obrocie z zagranicą),
- ▶ 14 417 planowych i doraźnych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej na rynku krajowym, (tj. 18,4% ogółu wykonanych czynności kontrolnych),
- ▶ 3103 czynności kontrolne wykonane na wniosek przedsiębiorcy (tj. 4,0% ogółu wykonanych czynności kontrolnych).

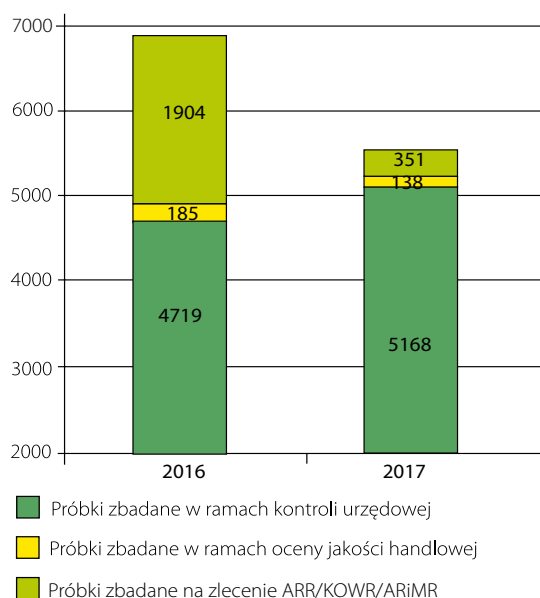
W porównaniu do 2016 r. (rysunek 2) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zmniejszyła się o 22 720 (tj. o 22,5%), co dotyczyło głównie liczby urzędowych kontroli przeprowadzonych na rynku krajowym (o 20 752, tj. 59,0%) oraz liczby kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (o 1726 kontroli, tj. o 2,8%), jak również w niewielkim stopniu liczby czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy (o 242, tj. 7,2%). W ogólnej liczbie kontroli na rynku krajowym uwzględniono przeprowadzenie 8135 kontroli świeżych owoców i warzyw realizowanych w I półroczu 2017 r., w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (w ramach embarga)²³. W porównaniu do 2016 r. liczba tych kontroli zmniejszyła się o 21 136, tj. 72,2%.

²³ kontrole świeżych owoców i warzyw wycofywanych z rynku na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz.U. z 2014 r., poz. 1468) oraz na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 września 2016 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z kontynuacją zakazu ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1523).

RYSUNEK 2.
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2016–2017/ Graph 2. Number of inspections carried out by AFQI in 2016–2017

RYSUNEK 3.
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w laboratoriach GIJHARS w latach 2016–2017/ Graph 3. Number of samples tested in AFQI's laboratories in 2016–2017

W laboratoriach Głównego Inspektoratu zbadano ogółem 5657 próbek artykułów rolno-spożywczych, wykonując 31 594 oznaczenia parametrów jakościowych. Z ogólnej liczby próbek artykułów rolno-spożywczych 5168 próbek zbadano w ramach urzędowych (planowych i doraźnych) kontroli jakości handlowej (31 594 oznaczenia), 351 próbek w ramach zleconych przez ARR/KOWR/ARiMR (2388 oznaczeń) oraz 138 próbek w ramach oceny jakości handlowej przeprowadzonej na wniosek producenta (539 oznaczeń).

W porównaniu do 2016 r. (rysunek 3) liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych ogółem przez laboratoria GIJHARS zmniejszyła się o 1151 (tj. o 16,9%), głównie w odniesieniu do próbek dostarczonych przez ARR/KOWR (o 1553 próbki, tj. ponad pięciokrotnie) oraz próbek zbadanych w ramach oceny jakości handlowej (o 47, tj. o 25,4%). Zwiększyła się natomiast o 449 (tj. 9,5%) liczba próbek zbadanych w ramach kontroli urzędowych.

W 2017 r. organy Inspekcji wydały ogółem 2209 decyzji, w tym:

- ▶ 1345 decyzji w wyniku przeprowadzonych kontroli, tj.:
 - 690 decyzji nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 2941,6 tys. zł; średnia wartość kary pieniężnej wyniosła 4,2 tys. zł; z ogólnej liczby decyzji nakładających kary pieniężne 666 wydano na podstawie ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, 17 decyzji na podstawie ustawy *o rolnictwie ekologicznym*, w tym 6 wydanych przez Głównego Inspektora JHARS nakładających kary pieniężne na jednostki certyfikujące oraz 7 decyzji na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy *o nawozach i nawożeniu*,
 - 40 decyzji odstępujących od wymierzenia kar pieniężnych przedsiębiorcom, w tym 39 decyzji na podstawie art. 40a ust. 5c ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, w związku z: art. 40a ust. 1 pkt 3, art. 40a ust. 1 pkt 4 i art. 40a ust. 1 pkt 5 oraz 1 decyzję na podstawie art. 26 ust. 5 ustawy *o rolnictwie ekologicznym*,
 - 615 decyzji obejmujących artykuły rolno-spożywcze o jakości niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta; wartość zakwestionowanych produktów ogółem wynosiła 3561,4 tys. zł; w ramach tych

decyzji wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 547 decyzji na podstawie art. 29 ust.1 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, w tym 379 nakazujących poddanie kontrolowanych artykułów określonym zabiegom, 161 zakazujących wprowadzenia do obrotu artykułów niespełniających wymagań jakości handlowej, 6 nakazujących zniszczenie artykułu oraz 1 zakazującą składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu, 62 decyzje na podstawie art. 30 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* zakazujące wprowadzenia do obrotu importowanych artykułów rolno-spożywczych oraz 6 decyzji na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy *o nawozach i nawożeniu* zakazujących wprowadzenia do obrotu nawozów lub środków wspomagających uprawę roślin; decyzje wydane na podstawie art. 29 ust. 1 dotyczyły głównie świeżych owoców i warzyw – 104, pieczywa i bułki tartej oraz przetworów owocowych i warzywnych – po 59 decyzji, piwa, wina i napojów spirytusowych – 49 oraz przypraw i bakalii – 47,

- ▶ 864 decyzje na wniosek przedsiębiorcy, tj.:
 - 506 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej,
 - 28 decyzji odmawiających wydania pozwolenia na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej,
 - 264 decyzje w sprawie nadania numeru identyfikacyjnego każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
 - 55 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do produkcji,
 - 8 decyzji zezwalających na korzystanie ze specjalnego oznakowania opakowań świeżych owoców i warzyw,
 - 3 decyzje odmawiające udzielenia zgody na zmianę sposobu zabezpieczeń.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości były podstawą do:

- ▶ nałożenia 627 grzywien w drodze mandatu karnego na osoby fizyczne winne wystąpienia nieprawidłowości, na kwotę ogółem 142,15 tys. zł,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ obciążenia 660 przedsiębiorców kosztami kontroli, w tym 269 przedsiębiorców również kosztami badań laboratoryjnych na kwotę ogółem 395,5 tys. zł, w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ przekazania 867 przedsiębiorcom zaleceń pokontrolnych obligujących do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowania 2 wniosków do sądów rejonowych o ukaranie przedsiębiorcy oraz 3 wniosków do organów ścigania, w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa skarbowego, spreparowaniem przez producenta dokumentacji na czas kontroli oraz wprowadzeniem do obrotu nawozu niespełniającego wymagań minimalnych w zakresie stanu sanitarnego.
- ▶ 1521 *certyfiatów* na chmiel lub produkty chmielowe, potwierdzających spełnienie określonych wymagań jakościowych; posiadanie *certyfikatu* jest warunkiem wprowadzenia chmielu lub jego produktów do obrotu handlowego,
- ▶ 859 *świadcstw jakości handlowej*, potwierdzających spełnienie wymagań jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych; posiadanie *świadcstwa jakości handlowej* ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku krajowym,
- ▶ 152 *świadcstwa jakości* dla produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub będących Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością, potwierdzających zgodność procesu produkcji z deklarowaną specyfikacją.

W wyniku realizacji 3103 czynności kontrolnych wykonywanych na wniosek producenta składany do organów IJHARS, wydano:

2. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań Main findings from tasks' completion

2.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production

2.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w rolniczym handlu detalicznym,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Celem kontroli jakości handlowej jest sprawdzenie czy artykuły rolno-spożywcze:

- ▶ spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Czynności kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obejmują co najmniej:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych i innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,
- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu; oznakowanie produktów żywnościowych, stanowi obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego; sprawdzenie cech organoleptycznych ma szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne, pozwalające na ocenę zgodności składu produktu z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzenie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego.

Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek oraz materiał siewny roślin.

Kontrole jakości handlowej realizowane są w trybie (rysunek 4):

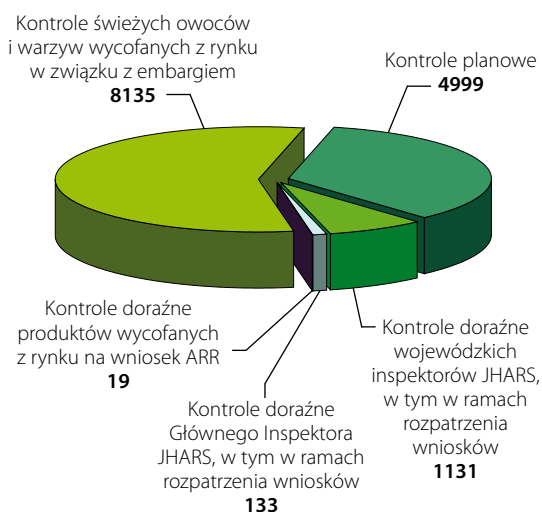
- ▶ planowym, tj. zgodnie z tematyką i zakresem określonym w *Rocznym ramowym planie kontroli* na dany rok,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ doraźnym, tj. wykonywane na polecenie Głównego Inspektora lub wojewódzkich inspektorów w celu skontrolowania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub przestrzegania wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów; kontrole doraźne podejmowane są na podstawie informacji uzyskanych z innych instytucji, mediów oraz na podstawie wniosków przekazywanych głównie przez konsumentów lub przedsiębiorców.

W 2017 r. IJHARS przeprowadziła na rynku krajowym ogółem 14 417 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w tym, 4999 kontroli (tj. 34,7%) zrealizowano w trybie planowym, a 9418 (tj. 65,3%) w trybie doraźnym. Z ogólnej liczby kontroli doraźnych 8135 stanowiły kontrole świeżych owoców i warzyw wycofanych z rynku w związku z embargiem (tj. 86,4%), 1131 kontroli (tj. 12,0%) przeprowadzono na polecenie wojewódzkich inspektorów, 133 (tj. 1,4%) z inicjatywy Głównego Inspektora oraz 19 na wniosek Agencji Rynku Rolnego (tj. 0,2%).

RYSUNEK 4.
Liczba urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym przeprowadzonych w trybie doraźnym i planowym przez IJHARS w 2017 roku/
Graph 4. Number of official commercial quality inspections on domestic market carried out by AFQI in 2017 (ad hoc and planned)

Tematyka czynności kontrolnych określone w „Rocznym ramowym planie kontroli”/ Fields of inspection activities identified in Annual Framework Control Plan

Tematy urzędowych kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli* opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki kontroli z poprzednich lat oraz propozycji zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS i wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS określany jest w *Programach kontroli planowych* zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2017 r. tematyka kontroli planowych obejmowała:

- ▶ jakość handlową świeżych owoców i warzyw, mięsa i przetworów mięsnych, ryb i przetworów rybnych, przetworów mlecznych (napoje mleczne, sery, masło), owocowo-warzywnych, zbożowych, nasion roślin strączkowych, orzechów, wyrobów garmażeryjnych, fermentowanych napojów winiarskich (m.in. cydr) i wyrobów alkoholowych (drinki alkoholowe), soków, nektarów i musów, przypraw ziołowych, olejów roślinnych, miodu (krajowe, importowane, pochodzące z UE), jaj spożywczych i oliwy z oliwek,
- ▶ prawidłowość znakowania pieczywa i wyrobów ciastkarskich,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu i znakowanie nawozów.

Pozostałe zadania ustawowe IJHARS, realizowane przez wojewódzkie inspektoraty, obejmowały:

- ▶ kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ kontrole jakości handlowej wina produkcji krajowej i prawidłowości prowadzenia dokumentacji oraz certyfikację wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ nadzór nad klasyfikacją tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, prawidłowość raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny, kontrole warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła do 12 miesięcy,
- ▶ warunki chowu i tuczu gęsi,
- ▶ kontrole płatności dokonywanych ze środków EFRG (kontrole ex-post),

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ czynności kontrolne wykonywane na wniosek przedsiębiorcy, w tym: ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz zwalnianie z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa spożywczego,
- ▶ nadzór nad certyfikacją chmielu oraz wytwarzaniem chmielu i produktów chmielowych,
- ▶ kontrole u producentów ekologicznych w ramach sprawowanego przez IJHARS nadzoru w rolnictwie ekologicznym (obejmujące nadzór nad jednostkami certyfikującymi oraz nadzór nad produkcją ekologiczną),
- ▶ kontrole urzędowe produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS oraz kontrole w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w zakresie produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ kontrole jakości handlowej produktów wycofanych z rynku – kontrole na wniosek ARR/KOWR,
- ▶ kontrole przekazania przez handlowców owoców i warzyw informacji określonych w art. 17 ustawy o *organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*,
- ▶ kontrole wyrwykowe w ramach specjalnego oznakowania.

Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych na rynku krajowym w 2017 r. stwierdzono że:

- ▶ 2,5% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2016 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym wzrósł o 1,3 punktu procentowego (w 2016 r. wynosił 1,2%),
- ▶ 14,4% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta; w porównaniu do 2016 r. udział partii o parametrach niezgodnych wzrósł o 1,7 punktu procentowego (w 2016 r. wynosił 12,7%),
- ▶ 25,1% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; w porów-

naniu do 2016 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych wzrósł o 3,8 punktu procentowego (w 2016 r. wynosił 21,3%),

- ▶ 20,1% partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych, a 0,8% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE; w porównaniu do ostatniej kontroli planowej prowadzonej w 2015 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zwiększył się o 4,6 punktu procentowego (w 2015 r. wynosił 15,5%), a udział partii nie spełniających wymagań jakościowych był na niższym poziomie (w 2015 r. wynosił 2,4%).

Cechy organoleptyczne kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w grupach towarowych takich jak:

- ▶ **oleje roślinne (w tym oliwa z oliwek)** – nieprawidłowości stwierdzono w 20,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one wad, które są niedopuszczalne w przypadku oliwy z oliwek najwyższej kategorii,
- ▶ **przyprawy ziołowe** – nieprawidłowości stwierdzono w 12,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one nieswoistego smaku i zapachu oraz braku jednolitości pod względem tożsamości,
- ▶ **nasiona strączkowe** – nieprawidłowości stwierdzono w 10,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one niewłaściwej jakości surowców, zaniżonej zawartości deklarowanego składnika, obecności składników nieuwzględnionych w deklaracji,
- ▶ **przetwory owocowe i warzywne** – nieprawidłowości stwierdzono w 7,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one niewłaściwej jakości surowców i obecności szkodników.

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową następujących artykułów rolno-spożywczych:

- ▶ **pieczywo**²⁴ – nieprawidłowości stwierdzono w 40,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one obecności karmelu (barwnika) w pieczywie innym niż słodowe,
- ▶ **przetwory mięsne** – nieprawidłowości stwierdzono w 28,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. obecności niedeklarowanych składników (np. surow-

24 Kontrola dotyczyła głównie znakowania

ców pochodzenia zwierzęcego, dodatków), zaniżonej zawartości mięsa oraz niezgodnej z deklaracją producenta zawartości tłuszczu, białka, soli i wody,

- ▶ **fermentowane napoje winiarskie** – nieprawidłowości stwierdzono w 24,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one niezgodnej z przepisami kwasowości i zawartości popiołu, niezgodnego z przepisami i deklaracją producenta poziomu słodkości, niezgodnej z deklaracją producenta zawartości ekstraktu i dwutlenku siarki, obecności dwutlenku siarki i substancji konserwujących w wyrobach oznakowanych informacją *nie zawiera dodatku siarczynów i bez środków konserwujących*,
- ▶ **mięso i wyroby mięsne** – nieprawidłowości stwierdzono w 20,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. obecności niedeklarowanych i niedozwolonych składników, zawyżenia zawartości wody w mięsie drobiowym w stosunku do ilości wody technologicznie uzasadnionej oraz niezgodnej z deklaracją producenta zawartości tłuszczu, białka, soli i wody.

Oznakowanie kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku:

- ▶ **przetworów owocowych i orzechów** – nieprawidłowości stwierdzono w 46,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:
 - zamieszczania na etykiecie produktu w sposób niewyróżniający się bądź nieprecyzyjny informacji dotyczącej obecności alergenów lub niezamieszczeniu jej wcale,
 - zamieszczania informacji wprowadzających konsumenta w błąd (np.: nazwy produktu nieodzwierciedlającej jego tożsamości, czy kraju pochodzenia; komunikatu o treści *bez glutenu*),
 - zamieszczania na etykiecie produktu obowiązkowych danych szczegółowych w sposób niewidoczny, nieczytelny bądź za pomocą tuszu łatwego do usunięcia, w tym zastosowaniu zbyt małej wielkości czcionki,
 - braku danych szczegółowych dotyczących warunków fizycznych środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania jakiemu został on poddany (np.: łuskane, bez pestek),
 - błędów w m.in.: informacji o wartości odżywczej, dacie minimalnej trwałości lub terminie przydatności

do spożycia, składzie, dozwolonych substancjach dodatkowych, deklarowanej ilościowej zawartości składnika,

- błędów w danych podmiotów odpowiedzialnych za informację na temat żywności.
- ▶ **przetworów mięsnych** – nieprawidłowości stwierdzono w 40,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:
 - braku wyszczególnienia w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji (np. MOM-u, dodatków, alergenów, osłonek jadalnych) przy jednoczesnym podaniu składników, których nie wykorzystano w procesie produkcyjnym (np. błonnika pszennego, aromatu dymu wędzarniczego),
 - nieprecyzyjnego oznaczenia wyrobu gotowego (brak procesu technologicznego, brak wskazania gatunku zwierzęcia, z którego pozyskano surowce),
 - stosowania określeń typu *babci, swojska, wiejska* przy jednoczesnym stosowaniu w procesie produkcji dodatków i przetworzonych surowców,
 - braku lub nieprawidłowego podania informacji o ilościowej zawartości składników i wartości odżywczej,
 - braku podkreślenia nazwy składnika powodującego alergię lub reakcje nietolerancji za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego ją od reszty wykazu składników.
- ▶ **wyrobów garmażeryjnych** – nieprawidłowości stwierdzono w 38,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:
 - braku wyszczególnienia w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji (np. alergenów, MOM-u, soli) przy jednoczesnym podaniu składników, których nie wykorzystano w procesie produkcyjnym (np. alergenów i dodatków),
 - wymienienia składników bez zachowania porządku malejącego według ich masy,
 - braku lub nieprawidłowego podania informacji o ilościowej zawartości składników,
 - stosowania wyrażen lub grafiki nawiązujących do domowej, wiejskiej lub tradycyjnej produkcji przy jednoczesnym stosowaniu w procesie produkcji dodatków i przetworzonych surowców,
 - braku podkreślenia nazwy składnika powodującego alergię lub reakcje nietolerancji za pomocą pisma

wyraźnie odróżniającego ją od reszty wykazu składników lub podkreślenia nazwy niewłaściwego składnika,

- niewłaściwego podania danych producenta, daty minimalnej trwałości/terminu przydatności do spożycia oraz wartości odżywczej.
- ▶ **soków, nektarów, musów** – nieprawidłowości stwierdzono w 37,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:
 - użycia określenia *świeży* lub *świeżo tłoczony* w przypadku soków pasteryzowanych,
 - braku informacji o pasteryzacji zastosowanej w procesie produkcyjnym,
 - umieszczenia na opakowaniach soków owocowych i soku pomidorowego deklaracji *bez konserwantów, bez dodatku cukru i bez dodatku wody, cukru i konserwantów* (zgodnie z przepisami do przedmiotowych soków nie można dodawać konserwantów, cukru i wody w celu rozcieńczenia),
 - braku wskazania procentowego udziału składnika podkreślonego w nazwie produktów wieloskładnikowych,
 - podania wartości odżywczej, daty minimalnej trwałości i danych dotyczących zawartości niezgodnie z przepisami.

Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw/ *Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit and vegetables*

Ujawnione nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw dotyczyły przede wszystkim znakowania (20,1% skontrolowanych partii). Najczęściej produkty kwestionowano ze względu na całkowity brak oznakowania, tj. brak informacji o kraju pochodzenia danego produktu, brak cech identyfikacyjnych pakującego/wysyłającego, a w przypadku produktów objętych szczegółowymi normami handlowymi również brak informacji o klasie jakości i wielkości produktów, nazwie odmiany lub typie handlowym. Poza partiami całkowicie nieoznakowanymi, kwestionowano partie w których brak było wybranych informacji, w tym potwierdzających kraj pochodzenia.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły także umieszczenia niepełnych lub błędnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej lub jej całkowitego braku (11,2% skontrolowanych partii).

Brak spełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych UE stwierdzono w przypadku 0,8% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw. Partie kwestionowano ze względu na:

- ▶ niespełnienie wymagań dotyczących wielkości minimalnej (w przypadku owoców kiwi),
- ▶ niespełnienie wymagań dotyczących deklarowanej klasy jakości, w tym wymagań dotyczących sortowania wg wielkości (w przypadku produktów objętych szczegółowymi normami handlowymi).

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ *Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality*

W 2017 r. Główny Inspektor JHARS zlecił przeprowadzenie 133 kontroli doraźnych:

- ▶ w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością, w zakresie jakości handlowej: śledzia w oleju rzepakowym (zanieczyszczenie innym gatunkiem ryby), śledzia (nieprawidłowe oznakowanie), sera edamskiego (zawyżona zawartość soli), sera gouda (zawyżona zawartość soli), kiełbasy (zaniżona zawartość mięsa), barwnika E120 stosowanego w produkcji napojów, mięsa i przetworów mięsnych (obecność niezadeklarowanych skór wieprzowych), kebabu (obecność substancji dodatkowych), chipsów (przekroczona zawartość akryloamidu), cukierków, śmietany 18% (zaniżona zawartość tłuszczu – 2 kontrole), konserw rybnych (błędy w niemieckojęzycznej wersji wykazu składników oraz niewłaściwie podana wartość energetyczna w 100 g produktu), sałatki rybnej (zaniżona zawartość składnika rybnego w sałatce), konserw mięsnych (obecność ciała obcego), mrożonego mięsa drobiowego przywożonego z krajów trzecich (znakowanie datą minimalnej trwałości przekraczającą okres od 1,5 do 2 lat), drobiu i przetworów drobiowych

(zawyżona zawartość wody do białka, obecność *Salmonella* w mięsie), napojów alkoholowych (obecność substancji dodatkowej E1520), ryb i przetworów rybnych (nieprawidłowości w oznakowaniu), kapusty pekińskiej (wysoki poziom pozostałości środków ochrony roślin), sałatki obiadowej (obecność niezadeklarowanego w składzie słodzika E954 oraz substancji niedozwolonej E952), prażonych orzechów laskowych oraz zmielonego ziarna orzecha laskowego importowanego z Gruzji (zafalszowanie), dziczyzny (obecność pasożytów, drobnoustrojów, nieodpowiedni zapach mięsa z dzika), jaj (pozostałości pestycydów w jajach), suplementów diety (brak oznakowania produktu w języku państwa docelowego), fasolki po bretońsku (nieprawidłowości w oznakowaniu), owoców i warzyw mrożonych (podejrzenie mieszania owoców i warzyw wysokiej jakości z produktami o niższej jakości) – 34 kontrole, w tym: 32 na wnioski administracji innego państwa oraz 2 na wnioski Komisji Europejskiej,

- ▶ w ramach systemu RASFF, w zakresie jakości handlowej: lodów i sorbetów (niezadeklarowana zawartość alergenu), przetworów mięsnych (niezadeklarowana zawartość alergenu – 2 kontrole) – 3 kontrole,
- ▶ w ramach wyjaśnienia zagadnień zgłoszonych przez konsumentów, producentów żywności lub inne instytucje kontrolne, w zakresie jakości handlowej: świeżych owoców i warzyw, soków, przetworów mlecznych, wyrobów spirytusowych oraz w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin – 27 kontrole,
- ▶ z własnej inicjatywy, w zakresie jakości handlowej: świeżych owoców i warzyw, mięsa drobiowego, przetworów mlecznych, żywności dla niemowląt i małych dzieci oraz suplementów diety, w zakresie znakowania i dokumentowania produkcji jaj, w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych – 52 kontrole,
- ▶ w ramach nadzoru w rolnictwie ekologicznym – 17 kontrole.

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS w 2017 r. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania: owoców i warzyw ekologicznych, przetworów warzywnych, mięsnych i zbożowych, jaj, masła, mięsa, wyrobów cukierniczych,

lodów, suplementów diety oraz oznakowania nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Partie artykułów rolno-spożywczych zakwestionowane ze względu na niewłaściwe oznakowanie stanowiły 85,3% skontrolowanych partii, natomiast w przypadku nawozów i środków wspomagających uprawę roślin stanowiły 59,4% partii sprawdzonych w toku tych kontroli. Podczas kontroli doraźnych Głównego Inspektora JHARS artykułów rolno-spożywczych stwierdzono również, że 16,0% skontrolowanych partii nie odpowiadało zadeklarowanym parametrom fizykochemicznym, co dotyczyło produktów takich jak chipsy, lody, mięso mielone, kiełbasa i konserwy rybne.

Wyniki kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS realizowanych w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością oraz w ramach rozpatrywania wniosków od konsumentów opisano w dalszych częściach sprawozdania dotyczących realizacji tych zadań.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality

Wojewódzcy inspektorzy JHARS w 2017 r. zlecieli przeprowadzenie 1131 kontroli doraźnych, w zakresie:

- ▶ jakości handlowej przetworów: mięsnych, mlecznych (sery topione, mleko odtłuszczone instant), owocowych i warzywnych (sałatki, ogórki kwaszone), rybnych, pieczywa, bułki tartej, makaronu (krajanka), elementów mięsa drobiowego, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych, wyrobów garmażeryjnych (mięsnych i niemięsnych), ryb wędzonych, herbat i herbatek owocowych i ziołowych, lodów, olejów, bakalii, chipsów, grzybów suszonych, jaj, wina i wina musującego, likierów,
- ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów organicznych.

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS w 2017 r., stwierdzono:

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ 5,9% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych,
- ▶ 4,5% skontrolowanych partii nawozów było nieprawidłowo oznakowanych,
- ▶ 3,7% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta.

Kontrole świeżych owoców i warzyw wycofanych z rynku w ramach tymczasowych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z UE do Federacji Rosyjskiej/ Inspections of the fruit and vegetables withdrawn from the market in the framework of temporary exceptional support measures for producers of certain fruits and vegetables due to the ban on their import from the European Union to the Russian Federation

W 2017 r. przeprowadzono kontrole jakości handlowej świeżych owoców i warzyw wycofywanych z rynku na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz.U. z 2014 r., poz. 1468) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 września 2016 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia

dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z kontynuacją zakazu ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1523).

W roku 2017 minęły 3 lata od czasu wprowadzenia rosyjskiego embarga na polskie świeże owoce i warzywa. Wojewódzkie Inspektoraty JHARS prowadziły w tym czasie kontrole jakości handlowej produktów przeznaczonych na wycofanie z rynku. Otrzymanie Świadectwa zgodności z normami handlowymi UE dla świeżych owoców i warzyw, wydawanego przez WIJHARS, było niezbędne do uzyskania wsparcia finansowego. Natomiast wydanie Protokołu niezgodności z normami handlowymi UE dla świeżych owoców i warzyw było równoznaczne z brakiem możliwości ubiegania się o takie wsparcie.

Od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r. WIJHARS prowadziły kontrole w ramach V tury mechanizmu wsparcia producentów owoców i warzyw. W tym okresie skontrolowano 9702 partie świeżych owoców i warzyw, o łącznej masie 50 916 ton oraz wydano 9428 Świadectw zgodności z normami handlowymi UE dla świeżych owoców i warzyw potwierdzając spełnienie przez partie objęte kontrolą wymagań określonych w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw. Dla partii niespełniających przedmiotowych wymagań wydano 36 Protokołów niezgodności z normami handlowymi UE dla świeżych owoców i warzyw (tabela 1).

TABELA 1.

Liczba partii świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na wycofanie z rynku, skontrolowanych przez WIJHARS w ramach V tury mechanizmu wsparcia oraz liczba dokumentów wydanych w ramach tych kontroli (w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r.)/
Table 1. Number of fresh fruit and vegetables batches intended for the withdrawal from the market checked by Voivode Inspectorates during the V stage of the inspection and number of issued documents (the period from 1 January to 30 June 2017)

V tura (od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku)			
Liczba partii skontrolowanych	Masa partii skontrolowanych (kg)	Liczba wydanych Świadectw zgodności (...)	Liczba wydanych Protokołów niezgodności (...)
9702	50 916 091	9428	36

2.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

Urzędowej kontroli jakości handlowej podlegają:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. *w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej*,
- ▶ importowane oraz przeznaczone na eksport świeże owoce i warzywa objęte wymaganiami norm handlowych UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą może być dokonywana:

- ▶ na przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 kwietnia 2015 r. *w sprawie wykazu przejść granicznych, na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy*,
- ▶ w oddziałach WIJHARS, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą przeprowadzana jest według tych samych zasad i trybu, co kontrole na rynku krajowym. O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy kontrolowanego produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej. Niezbędne czynności wykonywane są w miejscu przeprowadzenia kontroli, po otwarciu środka transportu przewożącego produkty luzem lub na podstawie opakowań jednostkowych. Próbkę kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych przekazywane są do laboratoriów GIJHARS.

Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage

W 2017 r. przeprowadzono 60 645 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 27 040 (44,6%) kontroli świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju,
- ▶ 33 605 (55,4%) kontroli artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju.

W wyniku urzędowych kontroli świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju stwierdzono w 13 przypadkach niewłaściwą jakość handlową, co stanowiło 0,05% ogółu przeprowadzonych kontroli. Niewłaściwą jakość handlową artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju stwierdzono w przypadku 89 kontroli, co stanowiło 0,3% ogółu przeprowadzonych kontroli.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontroli jakości handlowej w 2017 r. podlegało:

- ▶ 951,9 tys. t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie:
 - nasiona roślin oleistych – 306,6 tys. t (Kanada, Kazachstan, Rosja, Ukraina),
 - ryby i przetwory rybne – 127,1 tys. t (Chiny, Rosja, Stany Zjednoczone, Turcja),
 - zboża i ich przetwory – 67,4 tys. t (Kazachstan, Rosja, Turcja, Ukraina, Wietnam),
 - kawa 38,2 tys. t (Brazylia, Indie, Kolumbia, Uganda, Wietnam),
 - herbata i herbatki 31,2 tys. t (Chiny, Indie, Kenia, Sri Lanka, Wietnam),
 - przyprawy 8,0 tys. t (Chiny, Indie, Turcja, Wietnam),
 - wyroby cukiernicze i ciastkarskie 6,4 tys. t (Serbia, Szwajcaria, Turcja, Ukraina),
- ▶ 271,2 tys. hl importowanych napojów alkoholowych i wina (Australia, Białoruś, Stany Zjednoczone, Ukraina),
- ▶ 120,8 tys. hl importowanych nektarów, soków owocowych i warzywnych oraz napojów bezalkoholowych (Białoruś, Tajlandia, Turcja, Ukraina, Wietnam).

Urzędową kontrolą zgodności z normami handlowymi objęto również 539,6 tys. t świeżych owoców i warzyw, w tym:

- ▶ 509,0 tys. t przeznaczonych na eksport świeżych owoców (głównie jabłka, gruszki, maliny, śliwki, wiśnie i czereśnie) i warzyw (cebula, kapusta, marchew, pieczarki, ogórki, pomidory i papryka słodka), wywożonych do Arabii Saudyjskiej, Białorusi, Kazachstanu, Norwegii, Serbii i Ukrainy,
- ▶ 1,1 tys. t importowanych bananów przywożonych głównie z Ekwadoru i Kostaryki oraz 29,5 tys. t świeżych owoców i warzyw pochodzących głównie z Albanii, Egiptu, Turcji, Ukrainy i Wietnamu.

2.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy

2.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming

W 2017 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie delegacji przewidzianych w ustawie z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1054) wydał następujące rozporządzenia, które mają znaczenie dla działań prowadzonych przez organy IJHARS w ramach nadzoru w rolnictwie ekologicznym:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 września 2017 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów nieprawidłowości lub naruszeń przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego i minimalnych środków, jakie jednostki certyfikujące są obowiązane zastosować w przypadku stwierdzenia wystąpienia tych nieprawidłowości lub naruszeń w ramach kontroli w rolnictwie ekologicznym* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1761); obowiązujące z dniem 1 stycznia 2018 r.,
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 sierpnia 2017 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie wzoru formularza wykazu producentów, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym oraz sposobu jego przekazywania* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1697); obowiązujące z dniem 21 września 2017 r.

Pierwsze z powyższych rozporządzeń MRiRW zostało przyjęte w celu usprawnienia działań jednostek certyfikujących, w przypadku stwierdzenia naruszenia lub niezgodności z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego. Rozporządzenie ma zapewnić wiarygodność i przejrzystość systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym oraz ograniczyć ryzyko różnego traktowania przez jednostki certyfikujące producentów u których stwierdzono te same nieprawidłowości. Ponadto w 2017 r. MRiRW prowadziło we współpracy z GIJHARS prace nad dokumentem *Wytyczne do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie rodzajów nieprawidłowości lub naruszeń przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego i minimalnych środków, jakie jednostki certyfikujące są obowiązane zastosować w przypadku stwierdzenia wystąpienia tych nieprawidłowości lub naruszeń w ramach kontroli w rolnictwie ekologicznym*.

Drugie z rozporządzeń MRiRW zostało przyjęte w związku ze zmianą dotyczącą zakresu danych, przekazywanych przez jednostki certyfikujące w ramach wykazu producentów ekologicznych, którzy w danym roku spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym. Wykaz ten przekazywany jest przez jednostki certyfikujące Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównemu Inspektorowi JHARS oraz Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do dnia 30 listopada każdego roku, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym.

System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming

Zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, wszystkie państwa członkowskie zobowiązane zostały do stworzenia systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, który ma zagwarantować konsumentom, że zakupione przez nich produkty oznaczone jako ekologiczne, podlegały na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji procedurze, która potwierdziła spełnienie wymagań określonych przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego. Ponadto system ten ma za zadanie zagwarantować uczciwą konkurencję oraz skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego produktów ekologicznych.

REALIZACJA ZADAŃ JHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

W Polsce, podobnie jak w większości państw UE, przyjęty został system kontroli oparty na prywatnych jednostkach certyfikujących, uznawanych oraz nadzorowanych przez wyznaczone organy państwowe.

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą *o rolnictwie ekologicznym* Główny Inspektor JHARS, w ramach sprawowanego nadzoru powierzył część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2017 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 11 jednostek certyfikujących (tabela 2).

TABELA 2.

Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym, wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r./ Table 2. List of certifying bodies in organic farming in 2017 (as at 31st December 2017)

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Numer identyfikacyjny nadany w upoważnieniu jednostce certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
		Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek w tym importowanych z państw trzecich
EKO GWARANCJA PTRE	PL-EKO-01	X	X	X	X	X	X
PNG	PL-EKO-02	X	X	X	X	X	X
COBICO	PL-EKO-03	X	X	X	-	X	X
BIOEKSPERT	PL-EKO-04	X	X	-	-	X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	PL-EKO-05	X	X	X	X	X	X
PCBC S.A.	PL-EKO-06	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	PL-EKO-07	X	-	X	-	X	X
TÜV Rheinland Polska	PL-EKO-08	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	PL-EKO-09	X	X	X	X	X	X
SGS Polska	PL-EKO-10	X	X	-	-	X	X
DQS Polska	PL-EKO-11	X	X	-	-	X	X

Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies

W 2017 r. przeprowadzono planowe audyty 11 jednostek certyfikujących oraz 2 inspekcje. Na podstawie przeprowadzonych audytów i inspekcji stwierdzono między innymi nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku podejmowania skutecznych działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości wskazanych przez Głównego Inspektora JHARS we wnioskach pokontrolnych,
- ▶ braku określenia i uregulowania w dokumentacji systemowej w sposób jednoznaczny parametrów wskazujących na konieczność przeprowadzenia kontroli niezapowiedzianej oraz trybu typowania producentów do kontroli niezapowiedzianych,
- ▶ braku właściwego opracowania instrukcji dotyczącej analizy ryzyka,
- ▶ przyjęciu przez jednostkę trybu postępowania niedającego gwarancji skutecznego zarządzania ryzykiem występowania nieprawidłowości lub naruszeń, umożliwiającego jednostce w niewłaściwy sposób ustalać zakres, charakter i częstotliwość kontroli,
- ▶ posiadaniu dokumentacji systemowej jednostki w zakresie analizy ryzyka niedającej gwarancji prawidłowego przydzielania producentów do określonych grup ryzyka, w związku z wynikami kolejnych kontroli,
- ▶ braku zapewnienia, że niezgodności odnotowane przez poprzednią jednostkę zostały usunięte lub są usuwane przez producenta,
- ▶ prowadzeniu kontroli rocznych producentów niezgodnie z standardową procedurą kontroli określoną w przepisach prawa (prowadzenie części kontroli poza okresem wegetacji),
- ▶ zlecaniu i przeprowadzaniu kontroli niezgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008, tj. w sposób niezapewniający, że wynik przeprowadzonej analizy ryzyka stanowił podstawę do określenia intensywności niezapowiedzianych lub zapowiedzianych corocznych inspekcji i wizyt kontrolnych oraz, że niezapowiedziane wizyty kontrolne nie były planowane w zależności od poziomu ryzyka,

- ▶ wydaniu producentowi certyfikatu na produkty określone jako produkcja ekologiczna, pomimo trwania okresu konwersji,
- ▶ niedostosowaniu katalogu sankcji jednostki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie rodzajów nieprawidłowości lub naruszeń przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego i minimalnych środków, jakie jednostki certyfikujące są obowiązane zastosować w przypadku stwierdzenia wystąpienia tych nieprawidłowości lub naruszeń w ramach kontroli w rolnictwie ekologicznym (Dz.U. z 2016 r., poz. 777),
- ▶ prowadzeniu i przekazywaniu właściwym organom wykazów producentów ekologicznych zawierających nieprawdziwe dane.

Szczegółowe informacje na temat stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS przekazał jednostkom certyfikującym w postaci wniosków pokontrolnych w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do wyeliminowania nieprawidłowości. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w 4 jednostkach certyfikujących, Główny Inspektor JHARS wydał 8 decyzji wymierzających kary pieniężne. Wnioski pokontrolne zostały również przekazane do wiadomości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Polskiego Centrum Akredytacji.

W ramach przeprowadzonych audytów stwierdzono rażące nieprawidłowości w odniesieniu do 1 jednostki certyfikującej, skutkujące wydaniem przez Głównego Inspektora JHARS Nakazu Działania Naprawczych.

Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 161 ekologicznych gospodarstwach rolnych (tj. ok. 0,8% ogólnej liczby gospodarstw). W ramach 161 kontroli przeprowadzono 20 kontroli nadzorowanych (tj. wykonanych przez jednostki certyfikujące pod nadzorem WIJHARS).

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wynikały z nieprzestrzegania zasad:

- ▶ przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej, w tym:
 - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących nieprawidłowościach m.in. w zakresie niekompletnej lub braku dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej, ewidencji towarowej, dokumentacji finansowej, ewidencji działań transportowych, rejestru czyszczenia magazynów, braku pisemnej umowy z podwykonawcą, braku lub posiadaniu niekompletnego opisu jednostki produkcyjnej lub działalności, nieposiadania opisu środków ostrożności podejmowanych w celu ograniczenia zagrożenia zanieczyszczenia niezatwierdzonymi substancjami lub produktami oraz środków podjętych w celu zachowania czystości, a także w zakresie równoległej ekologicznej i nieekologicznej produkcji roślin tych samych odmian, zakupie środków do produkcji przy jednoczesnym braku potwierdzenia, że dostarczone produkty nie zostały wytworzone z GMO lub przy ich użyciu, braku dowodu potwierdzającego możliwość trzymania zwierząt na uwięzi,
 - zamieszczanie w protokołach kontroli nieprawdziwych informacji dotyczących m.in.: potwierdzenia prawidłowego prowadzenia ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
 - nierzetelne wypełnienie protokołów z kontroli (m. in. nieodnotowanie informacji o działkach konwencjonalnych wchodzących w skład gospodarstwa),
 - brak informacji w protokole odnośnie warunków, pomieszczeń oraz praktyk gospodarskich dla drobiu,
 - brak weryfikacji zgłoszenia działalności w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ prowadzenia działalności przez producenta, w tym:
 - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianach opisu jednostki produkcyjnej,
 - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianie w harmonogramie produkcji produktów i upraw w rozbiu na działki,
 - brak ewidencji działań transportowych,
 - nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej, ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
 - prowadzenie równocześnie upraw konwencjonalnych i ekologicznych tych samych gatunków roślin,
 - zastosowanie nieekologicznego materiału siewnego lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego bez zgody WIORiN,
 - stosowanie bez zgody WIJHARS odstępstw od warunków produkcji ekologicznej,
 - brak pełnego opisu jednostki, obiektów i działalności,
 - brak spełnienia wymagań dotyczących chowu zwierząt,
 - brak rejestru czyszczenia,
 - brak trwałego oznakowania zwierząt gospodarskich,
 - brak w opisie jednostki lub działalności wykazu podwykonawców lub umowy, na podstawie której będą oni podlegali systemowi kontroli,
 - stosowanie i przechowywanie w gospodarstwie nawozów niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym,
 - brak dokumentacji uzasadniającej potrzebę zastosowania w gospodarstwie preparatów wspomagających uprawę roślin i środków ochrony roślin,
 - niewłaściwe przechowywanie produktów ekologicznych (tj. bez rozdzielania od produktów nieekologicznych) lub składowanie tych produktów w sposób utrudniający ich identyfikację,
 - brak opisu jednostki dla produkcji zwierzęcej oraz planu produkcji,
 - zakup środków do produkcji bez potwierdzenia, że dostarczone produkty nie zostały wytworzone z GMO lub przy ich użyciu,
 - zakup zwierząt nieekologicznych, bez zgody WIJHARS,
 - sprzedaż produktów ekologicznych niezgodnych z certyfikatem,
 - jednoczesnym posiadaniu zwierząt ekologicznych i nieekologicznych tych samych gatunków,
 - brak utrzymywania biologicznej żyzności i aktywności gleby poprzez stosowanie wieloletniego płodozmianu oraz roślin strączkowych,
 - niewykonanie zaleceń pokontrolnych jednostki certyfikującej.

W laboratoriach GIJHARS zbadano próbki produktów, pobrane w ramach kontroli sprawdzających obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. Inspektorzy WIJHARS pobrali łącznie 67 próbek

produktów w ekologicznych gospodarstwach rolnych. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 4 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym pestycydów.

Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie ekologicznym, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market

Kontrole sprawdzające przeprowadzono u 50 producentów ekologicznych w tym: 32 producentów prowadzących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego, 3 producentów w zakresie importu produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, 2 w zakresie zbioru ze stanu naturalnego oraz 30 w przetwórnictwie ekologicznym. Przeprowadzono również 7 kontroli nadzorowanych (tj. przeprowadzonych przez jednostkę certyfikującą pod nadzorem inspektorów WIJHARS).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie nieprzestrzegania przez producentów prawa dotyczącego rolnictwa ekologicznego. Kwestionowano między innymi:

- ▶ brak weryfikacji certyfikatów dostawców,
- ▶ brak prowadzenia ewidencji czyszczenia linii technologicznej,
- ▶ brak pełnego opisu jednostki,
- ▶ brak ewidencji działań transportowych,
- ▶ brak dokumentacji księgowej,
- ▶ wprowadzenie do obrotu produktów konwencjonalnych oznakowanych jako ekologiczne,
- ▶ nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji księgowej, która nie zawierała wyników kontroli przy odbiorze produktów ekologicznych,
- ▶ brak rozdzielenia składowania produktów oraz identyfikowalności produktów ekologicznych na podstawie prowadzonej dokumentacji,
- ▶ brak zapisów w umowach zawartych z podwykonawcami, mówiących o tym, że przedsiębiorstwo będzie podlegało systemowi kontroli,
- ▶ brak powiadomienia jednostki certyfikującej i odbiorców o zanieczyszczeniu produktu rolnictwa ekologicznego.

W 2017 r. WIJHARS pobrały łącznie 17 próbek w celu zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 1 próbce stwierdzono pozostałość niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym pestycydów.

Ponadto w 2017 r. WIJHARS, na zlecenie Głównego Inspektora JHARS, przeprowadziły 21 kontroli doraźnych w ramach nadzoru w rolnictwie ekologicznym. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących naruszenia wymagań dla rolnictwa ekologicznego, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 11 decyzji administracyjnych wymierzających nieuczciwym podmiotom kary pieniężne oraz 1 decyzję administracyjną o odstąpieniu od wymierzenia kary pieniężnej.

Wyniki kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych/ Results of labeling checks of agri – food products

Znakowanie produktów nieekologicznych w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego sprawdzono w ramach planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych wojewódzcy inspektorzy JHARS stwierdzili wykorzystywanie w oznakowaniu artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego, określenia: *ekologiczny*, *bio*, *eko*, sugerującego ekologiczną metodę produkcji. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano decyzje administracyjne wymierzające kary pieniężne.

Wyniki kontroli znakowania nawozów/ Results of checks on fertilizers labeling

W 2017 r. wojewódzkie inspektoraty JHARS przeprowadziły 107 kontroli planowych oraz 1 kontrolę doraźną w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w ramach których sprawdzano m.in. czy oznakowanie nawozów lub ww. środków nieprzeznaczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym zawiera terminy takie jak *ekologiczny*, *bio* lub *eko*, sugerujące możliwość ich stosowania w rol-

nictwie ekologicznym. Stwierdzono nieprawidłowości w wyniku kontroli doraźnej, co spowodowało wydanie decyzji wymierzającej karę pieniężną.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ Sharing information on organic farming producers

W 2017 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 188 wniosków o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 161 wniosków dotyczących udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 27 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego, natomiast opracowania danych statystycznych udostępniono m.in. organom administracji, firmom, szkołom wyższym oraz studentom. Wykazy były również przekazywane pracownikom uczelni i studentom w celu przeprowadzenia badań naukowych.

Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ Release for free circulation of organic products imported from third countries

W 2017 r. WIJHARS przeprowadziły 805 kontroli granicznych w zakresie dopuszczania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich. Kontroli podlegały produkty rolnictwa ekologicznego importowane z 40 krajów trzecich (Albania, Argentyna, Australia, Azerbejdżan, Białoruś, Boliwia, Brazylia, Burkina Faso, Chile, Chiny, Dominikana, Egipt, Ekwador, Etiopia, Filipiny, Indie, Indonezja, Izrael, Japonia, Kanada, Kazachstan, Kolumbia, Korea Południowa, Kostaryka, Maroko, Meksyk, Mołdawia, Pakistan, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Rosja, Serbia, Sri Lanka, Stany Zjednoczone Ameryki, Tajlandia, Tunezja, Turcja, Ukraina, Wietnam). Łączna masa produktów ekologicznych, importowanych z krajów trzecich do Polski wyniosła 15,1 tys. t, z czego aż 60,8% stanowiły produkty importowane z Ukrainy.

Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ Granting of exceptions from the organic production rules

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na podstawie wniosków producentów ekologicznych składanych do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub do Głównego Inspektora JHARS.

W 2017 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 534 decyzje administracyjne dotyczące odstępstw od zasad produkcji metodami ekologicznymi, w tym 506 decyzji administracyjnych zezwalających i 28 decyzji administracyjnych odmawiających zastosowania odstępstw. Najwięcej decyzji w sprawie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej dotyczyło wniosków o pozwolenie na uznanie z mocą wsteczną uprzedniego okresu jako części okresu konwersji (łącznie 348 decyzji) oraz wprowadzenia do ekologicznej jednostki produkcji drobiarskiej nieekologicznego drobiu (łącznie 139 decyzji).

W 2017 r. nie wpłynął do Głównego Inspektora JHARS żaden wniosek o odstępstwo od stosowania zasad produkcji ekologicznej.

Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors

Kontroli u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2017 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 3 egzaminy umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu 6 specjalizacji. Każdy z terminów egzaminu obejmował wszystkie rodzaje specjalizacji (tabela 3).

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

TABELA 3.

Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji oraz liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2017 r./ **Table 3. Number of exams performed in selected specialisations of organic farming and number of candidates who passed the exams in 2017**

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji	Liczba inspektorów wpisanych do rejestru
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	3	37
2.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich		29
3.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży		25
4.	Zbiór ze stanu naturalnego		21
5.	Pszczelarstwo		5
6.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie		4
RAZEM			121

W wyniku egzaminów zdający uzyskali łącznie 121 uprawnień do kontroli. Do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego wpisano 41 nowych inspektorów.

W 2017 r. Główny Inspektor JHARS wydał 1 decyzję dotyczącą skreślenia inspektora z rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, w związku z wykazaniem nierzetelnego prowadzenia kontroli, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o rolnictwie ekologicznym.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. do rejestru wpisanych było 572 inspektorów rolnictwa ekologicznego.

2.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products

Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych/ Rules for control and certification of regional and traditional products

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS) są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniająca jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontroli,

wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,

- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Stosowanie oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, sprawdzająca przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem na potrzeby komercyjne, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta, co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w rejestrze chronionych

REALIZACJA ZADAŃ JHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych prowadzonym przez Komisję Europejską było wpisanych 40 polskich nazw.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies

JHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane przez PCA zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17065 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2017 r. funkcjonowało 5 jednostek certyfikujących (tabela 4).

Cztery jednostki certyfikujące tj.: BIOCERT MAŁOPOLSKA, COBICO, PNG oraz QA Solutions przeprowadziły kontrole na wniosek producentów, wydając ogółem 457 certyfikatów na takie produkty jak: *fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca*, *fasola wrzawska*, *jabłka grójeckie*, *jabłka łąckie*, *kielbasa jałowcowa*, *krupnioki śląskie*, *miód drahimski*, *miód kurpiowski*, *ser koryciński swojski*, *truskawka kaszubska*, *wiśnia nadwiślanka*, *Heumilch/Haymilk/Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno*.

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje audytów i inspekcji w siedzibach tych jednostek. Mają one na celu sprawdzenie czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,
- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zatwierdzonymi przez Głównego Inspektora JHARS planami kontroli.

W 2017 r. przeprowadzono 2 audyty w siedzibie jednostek certyfikujących oraz 6 kontroli sprawdzających u producentów *jabłek grójeckich*, *jabłek łąckich* oraz *truskawki kaszubskiej* w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzonych przez upoważnione jednostki certyfikujące.

Nieprawidłowości wynikające z winy producenta, dotyczyły m.in.:

- ▶ braku wymaganych rejestrów (wielkość produkcji, sprzedaży),
- ▶ braku na fakturach określenia nawiązującego do zarejestrowanej nazwy, co uniemożliwia śledzenie produktu oraz jego identyfikację.

Nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektorów jednostek certyfikujących, dotyczyły m.in.:

- ▶ niepełnych lub rozbieżnych zapisów w protokołach (brak informacji: w jaki sposób dokonano oceny produktu tj. jędrności, wielkości itp., jakiego rodzaju próbka sera została pobrana do badań, czy zostały pobrane próbki, brak nr certyfikatu IP lub jego kopii),
- ▶ nieuznania braku posiadania certyfikatu Integrowanej Produkcji za niezgodność (w protokole inspektor zamieścił zapis „producent w trakcie certyfikacji IP”; posiadanie certyfikatu IP było konieczne do spełnienia wymagań specyfikacji).

TABELA 4.

Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2017 r./ Table 4. List of certifying bodies authorised to carry out inspections, issue and revoke certificates of conformity of production process of regional and traditional products with the specification (as at 31st December 2017)

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	BIOCERT MAŁOPOLSKA	Kraków
2.	COBICO	Przebieczany
3.	PNG	Cisów
4.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji	Warszawa
5.	QA Solutions	Kraków

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia, że produkty ChNP, ChOG lub GTS spełniają wymagania specyfikacji. Przeprowadzana jest ona na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować go symbolem ChNP, ChOG lub GTS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola obejmuje wyłącznie wymagania specyfikacji i polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów produkcji oraz ocenie czy spełnione są wszystkie wymagania decydujące o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

W trakcie kontroli sprawdzana jest również dokumentacja prowadzona przez producenta, w tym rejestry pozwalające na odtworzenie poszczególnych etapów procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych (ChNP i ChOG) weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest, czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych (GTS) sprawdzane są wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2017 r. organy IJHARS zrealizowały 152 *Wnioski o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją* złożone przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 152 *świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją* u producentów 21 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

W ramach przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 2 decyzje administracyjne, w tym:

- ▶ 1 decyzję zakazującą producentowi używania chronionej nazwy pochodzenia, używania symbolu chronionej

TABELA 5.

Liczba ważnych świadectw i certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów regionalnych (ChNP, ChOG) i tradycyjnych (GTS) ze specyfikacją w 2017 r./ Table 5. Number of valid certificates of conformity of production process of regional products (PDO and PGI) and traditional (TSG) with the specification in 2017

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw i certyfikatów ważnych w 2017 r.
1.	Andruty kaliskie	ChOG	2
2.	Bryndza podhalańska	ChNP	7
3.	Cebularz lubelski	ChOG	6
4.	Chleb prądnicki	ChOG	2
5.	Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca	ChNP	1
6.	Fasola wrzawska	ChNP	11
7.	Jabłka grójeckie	ChOG	460
8.	Jabłka łąckie	ChOG	16
9.	Jagnięcina podhalańska	ChOG	1
10.	Kabanosy	GTS	1
11.	Karp zatorski	ChNP	1
12.	Kielbasa biała parzona wielkopolska	ChOG	7
13.	Kielbasa jałowcowa	GTS	1
14.	Kielbasa lisecka	ChOG	9
15.	Kielbasa myśliwska	GTS	1
16.	Kołacz śląski	ChOG	14
17.	Krupnioki śląskie	ChOG	8
18.	Miód drahimski	ChOG	5
19.	Miód kurpiowski	ChOG	5
20.	Miód pitny czwórniak	GTS	1
21.	Miód pitny trójniak	GTS	1
22.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	3
23.	Miód z Sejneńszczyzny	ChNP	3
24.	Obwarzanek krakowski	ChOG	10
25.	Olej rydzowy	GTS	1
26.	Oscypek	ChNP	44
27.	Pierekaczewnik	GTS	2
28.	Podkarpacki miód spadziowy	ChNP	2
29.	Redykołka	ChNP	6
30.	Rogal świętomarciński	ChOG	121
31.	Ser koryciński swojski	ChOG	13
32.	Suska sechłońska	ChOG	9
33.	Truskawka kaszubska	ChOG	31
34.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	4
35.	Wiśnia nadwiślańska	ChNP	6
36.	Heumilch/Haymilk/ Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno	GTS	1
Świadectwa jakości			279
Certyfikaty zgodności			537
RAZEM			816

nazwy pochodzenia, używania zwrotu „chroniona nazwa pochodzenia” oraz skrótu „ChNP” wobec produktu o nazwie „oscypek” z powodu nieusunięcia stwierdzonych uchybień (zaniżona wartość tłuszczu w suchej masie),

- ▶ 1 decyzję zakazującą producentowi wprowadzania do obrotu partii produkcyjnej miodu wrzosowego z Borów Dolnośląskich (ChOG) z powodu niespełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 510/2006 „Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich” Nr WE:PL/PGI/005/0449/18.02.2005 (zaniżony udział właściwego pyłku, niezgodne z deklaracją wyniki oceny organoleptycznej w zakresie smaku i zapachu).

Ogółem w 2017 r. w systemie ChNP, ChOG, GTS było ważnych 816 dokumentów, w tym: 279 świadectw jakości i 537 certyfikatów zgodności (tabela 5). Część z tych dokumentów została wydana w latach poprzednich na okres dłuższy niż rok, dzięki czemu w 2017 r. były one nadal ważne. Utrzymanie zgodności potwierdziły kontrole dożalne, realizowane w ramach nadzoru nad producentami.

Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products

Kontrole urzędowe w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji, w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów niespełniających wymagań specyfikacji, a znakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione.

W 2017 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS przeprowadzili 36 kontrole w ramach nadzoru nad producentami, w trakcie ważności świadectw jakości wystawionych w latach poprzednich. Kontrole te miały na celu weryfikację spełnienia wymagań specyfikacji oraz przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i były przepro-

wadzane na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 e) ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

W 2017 r. ważnych było 127 świadectw jakości wystawionych w latach poprzednich. Ponadto podczas kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych inspektorzy WIJHARS przeprowadzają również kontrole w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, które mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie oznakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione (celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu).

Kontrole pod kątem bezprawnego wykorzystywania zarejestrowanych nazw obejmowały zarówno produkty polskie jak i zagraniczne.

2.2.3. Kontrola ex-post/ Ex-post control

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) administrowanych przez agencje: płatniczą²⁵ i wykonawczą²⁶. Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013, zgodnie z trybem określonym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

²⁵ Z dniem 1 września 2017 roku Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pozostała jedyną unijną Agencją Płatniczą w Polsce.

²⁶ Z dniem 1 września 2017 roku rozpoczął swoją działalność Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który powstał z połączenia Agencji Nie ruchomości Rolnych i Agencji Rynku Rolnego. Od 1 września 2017 r. podmioty gospodarcze, którzy dotychczas korzystali z pomocy oferowanej przez Agencję Rynku Rolnego, będą załatwiali swoje sprawy w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

Zadania Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post obejmują między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kontrole ex-post realizowane są zgodnie z programem kontroli przekazanym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który zawiera wykaz podmiotów wytypowanych do kontroli na podstawie analizy ryzyka.

Inspektorzy WIJHARS przeprowadzają kontrole beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez wyżej wymienione agencje, które dotyczą między innymi:

- ▶ interwencyjnego zakupu towarów rolnych,
- ▶ interwencyjnej sprzedaży towarów rolnych,
- ▶ dopłat do produkcji,

- ▶ przechowywania zapasów,
- ▶ limitowania produkcji,
- ▶ działań w sektorze owoców i warzyw.

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do wyżej wymienionych agencji, według właściwości rzeczowej administrowanych mechanizmów WPR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości finansowych agencja płatnicza podejmuje odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

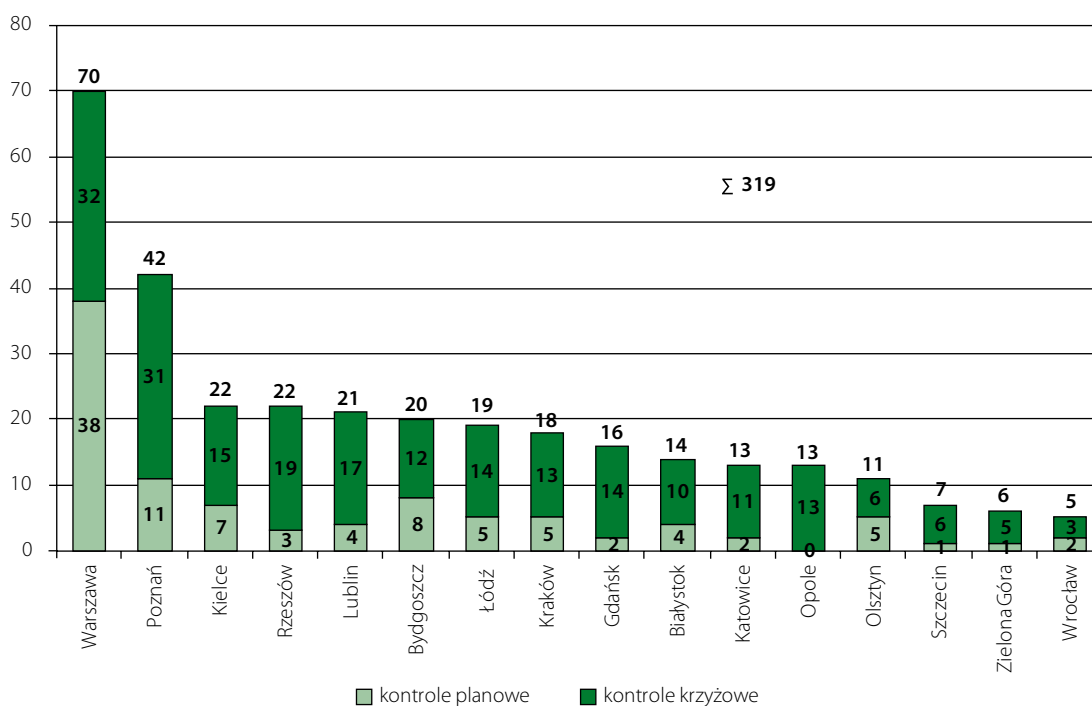
W 2017 r. przeprowadzono łącznie 319 kontroli, w tym: 98 planowych i 221 krzyżowych.

Największą liczbę kontroli ex-post łącznie planowych i krzyżowych (*rysunek 5*) wykonały WIJHARS w: Warszawie (70) i Poznaniu (42).

RYSUNEK 5.

Liczba kontroli ex-post planowych i krzyżowych przeprowadzonych przez poszczególne WIJHARS w 2017 r./

Graph 5. Number of ex-post inspections carried out by Voivodeship Inspectorates in 2017 (planned inspections and cross-checks)

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

W porównaniu do 2016 r. liczba kontroli ex-post przeprowadzonych w 2017 r. zwiększyła się o 27 kontroli (tj. o 9,2%), w tym o 8 planowych (tj. o 8,9%) i 19 krzyżowych (tj. 9,4%). Przedsiębiorcy, u których w 2017 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę ponad 45 mln euro, tj. o ok. 17 mln euro mniej niż w 2016 r.

Kontrole przeprowadzone w 2017 r. dotyczyły głównie takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 89 kontroli, w tym: 24 planowe i 65 krzyżowych,
- ▶ *Program „Owoce i warzywa w szkole”; Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 13 kontroli, w tym: 6 planowych i 7 krzyżowych,
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka* – 29 kontroli, w tym: 9 planowych i 20 krzyżowych,
- ▶ *Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw* – 140 kontroli, w tym: 38 planowych i 102 krzyżowe,
- ▶ *Dalsze tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw* – 5 kontroli, w tym: 1 planowa i 4 krzyżowe,
- ▶ *Program „Owoce w szkole”* – 5 kontroli krzyżowych,
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 11 kontroli, w tym: 1 planowa i 10 krzyżowych,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, Pomoc finansowa na dofinansowanie funduszu operacyjnego organizacji producentów owoców i warzyw* – 2 kontrole w tym: 1 planowa i 1 krzyżowa,
- ▶ *Pomoc finansowa na dofinansowanie funduszu operacyjnego organizacji producentów owoców i warzyw* – 3 kontrole krzyżowe,
- ▶ *Pomoc finansowa na dofinansowanie funduszu operacyjnego organizacji producentów owoców i warzyw, Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw* – 1 kontrola planowa,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, Program „Owoce i warzywa w szkole”* – 1 kontrola planowa,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, Tymczasowe nadzwyczajne*

wsparcie producentów owoców i warzyw – 2 kontrole, w tym: 1 planowa i 1 krzyżowa,

- ▶ *Dalsze tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw, Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorze hodowlanym dla producentów świń* – 1 kontrola planowa,
- ▶ *Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorze hodowlanym dla producentów świń* – 2 kontrole krzyżowe,
- ▶ *Interwencyjny zakup i sprzedaż odtuszczonego mleka w proszku* – 3 kontrole, w tym: 2 planowe i 1 krzyżowa,
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka, Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych (produkcji mleka)* – 12 kontroli planowych.

W wyniku przeprowadzonych w 2017 r. kontroli ex-post stwierdzono 10 nieprawidłowości finansowych u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w latach budżetowych 2014/2015 i 2015/2016, w zakresie 5 mechanizmów WPR tj.:

- ▶ *Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw, tzw. embargo* (4 nieprawidłowości),
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* (3 nieprawidłowości),
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka* (1 nieprawidłowość),
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* (1 nieprawidłowość),
- ▶ *Program „Owoce i warzywa w szkole”* (1 nieprawidłowość).

Nieprawidłowości finansowe dotyczyły m.in.:

- ▶ przyznania pomocy finansowej w ramach mechanizmu *Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie dla producentów owoców i warzyw* dla niekwalifikowalnego beneficjenta,
- ▶ nieuprawnionego zawyżenia kwoty wsparcia,
- ▶ zawyżenia przez wstępnie uznaną grupę producentów wartości produktów sprzedanych,
- ▶ zawyżenia przez wstępnie uznaną grupę producentów wartości netto sprzedanych produktów, poprzez nieodliczenie kosztów transportu,
- ▶ niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania przez wstępnie uznaną grupę producentów zakupionych środków transportu,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ nieuprawnionego wykorzystania mleka białego objętego dopłatą w ramach mechanizmu WPR do przygotowania posiłku w dniu wolnym od zajęć szkolnych,
- ▶ wykorzystania owoców i warzyw przez podmiot biorący udział w programie w zakresie dotyczącym spożycia porcji owocowo-warzywnych przez nieuprawnionych beneficjentów.
- ▶ 192 próbki w mechanizmie WPR *Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku* – Iomp,
- ▶ 2 próbki w mechanizmie WPR *Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru* – Mcu,
- ▶ 1 próbkę w mechanizmie WPR *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – Dsmł.

Według stanu na dzień 31 stycznia 2018 roku Inspekcja oczekuje na wynik postępowań i stanowisko Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w odniesieniu do powyższych przypadków.

Kontrola dokumentacji wykazała ponadto:

- ▶ brak, niekompletność, rozbieżności lub nierzetelne sporządzanie dokumentacji,
- ▶ płatności po terminach wskazanych w dokumentach handlowych,
- ▶ niedopełnienie części obowiązków zawartych w umowach, planach i porozumieniach,
- ▶ nieprzestrzeganie wewnętrznych przepisów regulaminów, instrukcji i wytycznych,
- ▶ niedopełnienie formalności w zakresie aktualizacji danych w dokumentacji.

Wyniki kontroli ex-post przekazano wyżej wymienionym agencjom według właściwości nadzorowanych przez nie mechanizmów WPR.

2.2.4. Zadania delegowane i zadania powierzone przez agencje płatnicze i wykonawcze/ Delegated tasks and tasks entrusted by the paying and executive agencies

Zadania delegowane, realizowane przez IJHARS na podstawie umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego, obejmowały mechanizmy WPR administrowane przez ARR/KOWR/ARIMR.

W ramach zadań delegowanych w 2017 roku laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 195 próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR/KOWR, w zakresie 3 mechanizmów WPR, w tym:

Celem badań laboratoryjnych próbek było potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta, przepisami prawa i wymaganiami ARR/KOWR w danym mechanizmie. Badania wykonuje się przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a uzyskane wyniki stanowią podstawę właściwej realizacji przyznawania dopłat z unijnych funduszy.

Zadania powierzone, wykonywane przez IJHARS na podstawie umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego, dotyczyły realizacji zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Ppż.

W ramach zadań powierzonych w 2017 roku laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 155 próbek artykułów spożywczych zgodnie z *Wymaganiami jakościowymi dla artykułów spożywczych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020* w danym podprogramie.

Od 1 września 2017 r. umowy realizowano na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

2.2.5. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości:

- ▶ oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych właściwymi kategoriami wiekowymi,
- ▶ oznaczania przez zakłady rozbioru mięsa wołowego w elementach z informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju oraz stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane,

- ▶ prowadzenia zarówno przez zakłady ubojowe jak i zakłady rozbioru, rejestrów bydła i mięsa, zgodnie z wymaganym zakresem informacji na poszczególnych etapach.

W 2017 r. w całej Polsce poddano ubojowi 1730,2 tys. szt. bydła. Bydło w wieku do 12 miesięcy stanowiło 57,9 tys. szt., tj. 3,35% całkowitego uboju bydła w Polsce. W poszczególnych kategoriach było to:

- ▶ kategoria V, czyli bydło w wieku poniżej 8 miesięcy – 50,5 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 16,0 tys. szt.),
- ▶ kategoria Z, czyli bydło w wieku powyżej 8 i poniżej 12 miesięcy – 7,5 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 5,5 tys. szt.).

W 2017 r. przeprowadzono 150 kontroli w 38 podmiotach prowadzących ubój i rozbiór tusz na elementy, podczas których zweryfikowano prawidłowość oznakowania 828 tusz wołowych pochodzących z bydła w wieku do 12 miesięcy oraz dokumentację zakładową.

Kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ oznakowania tusz kategoriami „V” i „Z”, tj. oznakowanie było niezgodne z informacjami zawartymi w paszporcie zwierzęcia – w 1 ubojni bydła,
- ▶ stosowania na elementach mięsa opisu handlowego innego niż określony w przepisach oraz oznakowania ich niewłaściwą informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju – w 3 zakładach rozbioru.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w odniesieniu do zawartości informacji wymaganych w rejestrach bydła oraz rejestrach mięsa.

2.2.6. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny prowadzona jest w celu zapewnienia prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

Obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej w 2017 r. podlegało 41 ubojni bydła. Do systemu raportowania cen w 2017 r. nie wprowadzono nowych podmiotów.

W 2017 r. przeprowadzono 164 kontrole prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, sprawdzając 993 sztuki bydła pod kątem prawidłowości wyliczenia ceny zakupu, która była raportowana do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej. Prawidłowo wyliczoną cenę zakupu bydła stwierdzono w przypadku 953 sztuk, tj. 96,0% wszystkich kontrolowanych. W porównaniu do 2016 r. liczba tusz o prawidłowo wyliczonej cenie zakupu zwiększyła się o 0,2 punktu procentowego.

W wyniku kontroli stwierdzono błędne wyliczenie ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej w 4 ubojniach, w odniesieniu do 40 tusz wołowych.

Błędy w wyliczeniach polegały na:

- ▶ nieprawidłowym przeliczeniu masy tusz z masy poubojowej ciepłej na masę poubojową schłodzoną w 2 ubojniach, tj. 4,9% wszystkich kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym korygowaniu masy tusz o prezentacji zakładowej do prezentacji wzorcowej UE w 1 ubojni, tj. 2,4% kontrolowanych,
- ▶ błędnym przeniesieniu wartości bydła z faktury zakupu do obliczeń w 1 ubojni, tj. 2,4 % kontrolowanych,
- ▶ błędy rachunkowe w 1 ubojni, tj. 2,4 % kontrolowanych.

2.2.7. Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ) / Issuing opinions on products to be awarded with the *Try Fine Food Sign* (TFF)

Program *Poznaj Dobrą Żywność* jest częścią polityki Unii Europejskiej służącej podniesieniu jakości oraz zwiększaniu różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak *Poznaj Dobrą Żywność* przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożyw-

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

czym charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku *PDŻ* wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

W 2017 r. Główny Inspektor JHARS wydał 173 opinie w sprawie przyznania znaku jakości *PDŻ* (tabela 6). Wydane opinie dotyczyły przede wszystkim jakości handlowej przetworów mlecznych i owocowo-warzywnych.

2.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQI's supervision

2.3.1. Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Prezesowi Agencji Rynku Rolnego (obecnie Dyrektorowi Generalnemu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa). W 2017 r. w ewidencji Prezesa ARR/Dyrektora Generalnego KOWR zarejestrowane były 202 podmioty zlokalizowane na terenie 15 województw (tabela 7).

W 2017 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej wina, sprawdzając między innymi:

- ▶ wymagania formalno-prawne,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina,
- ▶ parametry fizykochemiczne wina; do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 18 partii win, o łącznej objętości 179 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego (20 partii win, o łącznej objętości 182 hl),

TABELA 6.

Liczba opinii w sprawie przyznania znaku jakości *PDŻ* według grup towarowych w 2017 r./ Table 6. AFQI's opinions issued for products to be awarded with the Try Fine Food logo in 2017 – by commodity groups

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	70
2.	Przetwory warzywne i owocowe	37
3.	Mięso i jego przetwory	18
4.	Wyroby garmażeryjne	13
5.	Soki, nektary, napoje	8
6.	Wyroby piekarskie	8
7.	Miód	5
8.	Świeże owoce i warzywa	3
9.	Wyroby cukiernicze	3
10.	Sosy	2
11.	Wyroby ciastkarskie	2
12.	Przetwory zbożowe	1
13.	Fermentowane napoje winiarskie	1
14.	Nasiona oleiste	1
15.	Syrop z lawendy	1
RAZEM		173

TABELA 7.

Liczba podmiotów produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski/ Table 7. Number of entities producing wine from grapes which wine-growing area is situated within Polish territory

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR/KOWR w latach:	
		2016/2017	2017/2018
1.	Dolnośląskie	14	21
2.	Kujawsko-Pomorskie	3	5
3.	Lubelskie	18	22
4.	Lubuskie	26	28
5.	Łódzkie	4	6
6.	Mazowieckie	2	3
7.	Małopolskie	27	32
8.	Opolskie	1	5
9.	Podkarpackie	25	29
10.	Podlaskie	1	1
11.	Pomorskie	1	2
12.	Śląskie	6	8
13.	Świętokrzyskie	13	22
14.	Wielkopolskie	7	9
15.	Zachodniopomorskie	3	9
RAZEM		151	202

- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesów enologicznych,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina, w przypadku 19 podmiotów wyrabiających powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 27 próbek produktów ubocznych (tj. 17 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 76 hl oraz 10 próbek wyłoków z partii o łącznej masie 13,7 t).

W wyniku kontroli stwierdzono zaniżoną zawartość alkoholu w 1 partii wina.

W wyniku kontroli stwierdzono zawyżoną zawartość cukrów redukujących w 2 partiach win o łącznej objętości 31,6 hl oraz zaniżoną zawartość alkoholu w 1 partii wina o objętości 0,3 hl. Pozostałe skontrolowane partie wina spełniały wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach prawa.

Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ *Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties*

Prawo UE zezwala na podawanie w oznakowaniu wina bez chronionej nazwy pochodzenia/chronionego oznaczenia geograficznego informacji o roczniku i nazwie odmiany winorośli w przypadku, gdy zostanie ono poddane certyfikacji w tym zakresie.

Organem właściwym dla zapewnienia procedury certyfikacji jest wojewódzki inspektor JHARS właściwy ze względu na miejsce wyrobu wina. Certyfikację wina przeprowadza się na wniosek producenta, składany na dany rok gospodarczy w terminie do dnia 15 sierpnia. Procedura certyfikacji obejmuje kontrolę przeprowadzaną przez:

- ▶ organy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w zakresie uprawy winorośli oraz odmian winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ właściwych miejscowo wojewódzkich inspektorów JHARS w zakresie sprawdzenia procesu wyrobu win z określonego rocznika oraz win z określonej odmiany winorośli, w tym zgodności ze stanem faktycznym informacji zawartych w dokumentacji związanej z produkcją przedmiotowych win.

Procedurę certyfikacji kończy wydanie decyzji nadającej numer identyfikacyjny każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli.

W 2017 r. wnioski o przeprowadzenie certyfikacji wina rozpatrywane były przez 13 WIJHARS, tj.: w Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze. W wyniku przeprowadzonych przez WIJHARS kontroli w ramach certyfikacji wina, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ogółem w 2017 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 264 decyzje o nadaniu numeru identyfikacyjnego, w tym:

- ▶ 4 decyzje dla win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ 7 decyzji dla win z określonego rocznika,
- ▶ 253 decyzje dla win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli.

Wielkość partii win certyfikowanych wyniosła łącznie 4030 hl, w tym:

- ▶ win z określonego rocznika – 56 hl,
- ▶ win z określonej odmiany winorośli – 62 hl,
- ▶ win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli – 3912 hl.

2.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu/ *Supervision of hops and hop products market*

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że wprowadzany do obrotu chmiel i produkty chmielowe zostały poddane procesowi certyfikacji i spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w przepisach.

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w roku 2017:

- ▶ pobrano próbki z 1552 partii chmielu zgłoszonych do certyfikacji o łącznej masie 2767,9 t.,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 2736,1 t chmielu na który wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 1521 certyfikatów, w tym:
 - w Lublinie – 1419 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 2449,7 t (tj. 88,5% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- w Poznaniu – 92 certyfikaty na chmiel o łącznej masie 238,8 t (tj. 8,6% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- we Wrocławiu – 10 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 47,6 t (tj. 1,7% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 31 partii chmielu o łącznej masie 31,8 t (tj. 1,0% masy chmielu certyfikowanego) z powodu zawyżonej zawartości liści i łodyg, zawyżonej wilgotności oraz stwierdzenia odmiany chmielu niezgodnej z deklaracją,
- ▶ 595 partii chmielu, o łącznej masie 1077,8 t (tj. 38,9% ogólnej masy chmielu certyfikowanego) ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, zcertyfikowano jako chmiel zaziarniony,
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 290,3 t produktów chmielowych na które inspektorzy wydali 36 certyfikatów dotyczących tylko granulatu typ 90.

2.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10,4 tys. szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3,9 tys. szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

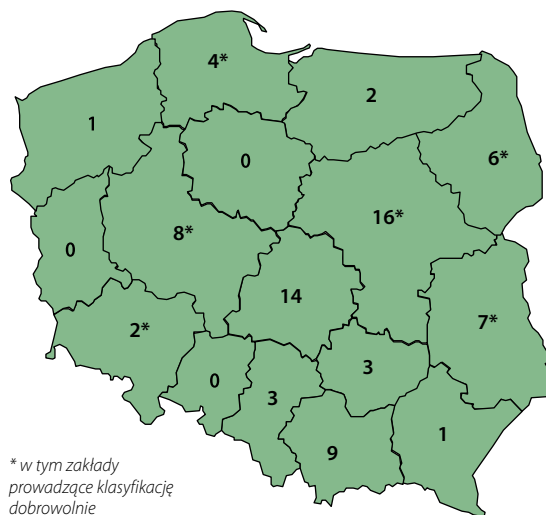
Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses

W 2017 r. nadzorem IJHARS objęto 76 ubojni bydła (tj. o 3 mniej niż w 2016 r.), w tym 70 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 6 zakładów, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (*rysunek 6*).

RYSUNEK 6.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2017 r./ Graph 6. Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of bovine carcasses in the EUROP system in 2017 (as at 31st December)

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2017 r. nadzorem IJHARS stanowiły 30,5% ogółu ubojni działających na terenie kraju (249), przy czym w porównaniu do 2016 r. ich udział zmniejszył się o 0,2 punktu procentowego (w 2016 r. wynosił 30,7%).

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

W 2017 r. przeprowadzono 601 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 570 (tj. 94,8%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 31 kontroli w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 138 rzeczoznawców (tj. 77,1% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 25,1 tys. szt. tusz wołowych. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 179 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych, przy czym czynnie klasyfikacja przeprowadzana jest przez 157 osób, tj. 87,7% wszystkich uprawnionych.

Ubój bydła w 2017 r. wyniósł 1730,2 tys. szt., w tym 1592,8 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 92,1% całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1571,6 tys. szt. tusz wołowych, tj. 98,7% wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,8 p.p. więcej niż w 2016 r.).

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2017 r. wynosiła 25,1 tys. szt., w tym 24,3 tys. szt. (tj. 96,8%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2016 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zmniejszyła się o 0,98 tys. szt. (tj. 3,8%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 41,7 szt. i była nieznacznie niższa niż w 2016 r. (tabela 8).

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła 19,3 tys. szt., a pod względem otluszczenia 18,0 tys. szt.,
- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 5,8 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 3,6 tys. szt., a ocena zaniżona – 2,2 tys. szt.,
- ▶ nieprawidłowa ocena otluszczenia dotyczyła 7,1 tys. szt., w tym ocena zawyżona – 2,8 tys. szt., a ocena zaniżona – 4,3 tys. szt.,
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 1,2 tys. szt. tusz,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,2 tys. szt. tusz,
- ▶ dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych było nieprawidłowe w 1 zakładzie,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 5 ubojniach; pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji,
- ▶ informacje przekazywane dostawcom były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich kontrolowanych zakładach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses

W 2017 r. nadzorem IJHARS objęto 213 ubojni trzody chlewnej (tj. o 11 mniej niż w 2016 r.), w tym 9 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 7).

TABELA 8.

Liczba ubojni bydła oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2016–2017/ Table 8. Number of bovine slaughterhouses and number of inspections carried out in 2016–2017

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	257	249	-3,1
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	79	76	-3,8
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	8	6	-25,0
Liczba przeprowadzonych kontroli	614	601	-2,1
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,8	7,9	+1,3
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	42,4	41,7	-1,6

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

RYSUNEK 7.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2017 r./ **Graph 7. Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of porcine carcasses in the EUROP system in 2017 (as at 31st December)**

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2017 r. nadzorem IJHARS stanowiły 44,0% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (484), przy czym w porównaniu do 2016 r. ich udział zwiększył się o 0,1 punktu procentowego (w 2016 r. wynosił 43,9%).

W 2017 r. przeprowadzono ogółem 1725 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 344 rzeczoznawców (tj. 80,0% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 72,1 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w reje-

strach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 430 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadzana była przez 383 osoby, tj. 89,1% wszystkich uprawnionych.

Ubój trzody chlewnej w 2017 r. wyniósł 22,0 mln szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 20,9 mln szt. trzody chlewnej, co stanowiło 95,0% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 20,1 mln szt. tusz wieprzowych, tj. 96,2% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, tj. o 0,1 punktu procentowego mniej niż w 2016 r.

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2017 r. wynosiła 72,1 tys. szt. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 42,0 szt. i była o 0,8 szt. (tj. 1,9%) niższa od średniej z 2016 r. (tabela 9).

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły wszystkie zakłady, które podlegały takiemu obowiązkowi,
- ▶ choirometry posiadało 185 zakładów,
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych metodą ZP (dwóch punktów) stosowało 28 zakładów,
- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniały wszystkie zakłady objęte nadzorem; klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły osoby, które posiadały aktualne uprawnienia,
- ▶ czas w którym przeprowadza się klasyfikację oraz ważenie tusz, był prawidłowy czyli nie przekraczał wymaganych 45 minut od momentu rozpoczęcia czynności ubojowych we wszystkich nadzorowanych zakładach,

TABELA 8.

Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2016–2017/ **Table 9. Number of pig slaughterhouses and number of inspections carried out in 2016–2017**

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	510	484	-5,1
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	224	213	-4,9
Liczba przeprowadzonych kontroli	1.743	1.725	-1,0
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,8	8,1	+3,7
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	42,8	42,0	-1,9

- ▶ nieaktualne cechy legalizacji wag kolejowych używanych do ustalania masy tusz wieprzowych stwierdzono w 4 zakładach,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 1,7 tys. szt. tusz,
- ▶ nieprawidłowy pomiar miąższości wykonano w przypadku 5,2 tys. szt. tusz,
- ▶ brak oznakowania klasą jakości stwierdzono w odniesieniu do 0,5 tys. szt.,
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 2,9 tys. szt. tusz,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 12 zakładach ubojowych,
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (krótszy niż wymagane 4 tygodnie) stwierdzono w 9 zakładach,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawione dostawcom żywca rzeźnego były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach spośród tych, które powiadają dostawców.

2.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie obligatoryjnych przepisów w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego, w tym również badania zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. Kontrole w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego zostały przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej mięsa i wyrobów mięsnych realizowanej w III kwartale 2017 roku. Kontrolą IJHARS objęto 195 zakładów mięsnych, co stanowiło 16,7% zakładów przetwórstwa mięsnego, prowadzących działalność na terenie kraju.

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 87 partii mięsa drobiowego. W 22 badanych próbkach mięsa drobiowego stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawartości wody, tj. zawartość oznaczonej wody w mięsie drobiowym była wyższa od ilości wody technologicznie uzasadnionej.

Oceną organoleptyczną objęto 108 partii mięsa drobiowego o łącznej masie 218,0 t, sprawdzono również prawidłowość znakowania mięsa drobiowego na podstawie 122 partii o łącznej masie 228,0 t.

W wyniku kontroli znakowania ustalono nieprawidłowe oznakowanie mięsa drobiowego, które dotyczyło 11 partii (9,0% skontrolowanych partii w tym zakresie) o łącznej masie 16,8 t (7,4% skontrolowanej masy).

Nie kwestionowano cech organoleptycznych kontrolowanych partii mięsa drobiowego.

2.3.5. Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions

Wojewódzkie inspektoraty JHARS w III kwartale 2017 r. przeprowadziły 92 kontrole warunków chowu i tuczu gęsi na 86 fermach, tj. 11,4% ferm prowadzących produkcję gęsi na terenie kraju (z wyjątkiem województw: pomorskiego i lubuskiego) oraz 32 kontrole w 9 zakładach drobiarskich (tj. 12,5% zakładów prowadzących działalność w zakresie mięsa drobiowego (w tym gęsi) na terenie 6 województw (lubelskie, łódzkie, małopolskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie) znajdujących się w ewidencji WIJHARS.

Parametry warunków produkcji gęsi owsianych sprawdzano na zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 i regulaminie znaku wspólnego towarowego KRDI-IG „Młodej polskiej gęsi owsianej”.

W czasie kontroli stwierdzono:

- ▶ nieprawidłowe warunki tuczu gęsi w przypadku 1 fermy (co stanowiło 1,2% ogółu skontrolowanych ferm) polegające na stosowaniu w okresie tuczu gęsi mieszanki zbóż zamiast owsa,
- ▶ nieprawidłowo oznakowaną 1 partię mięsa gęsiego (co stanowiło 1,4% skontrolowanych partii) o masie 0,01 t z powodu umieszczenia informacji o tuczu owsem, podczas gdy stado gęsi w okresie tuczu było żywione mieszką zbóż.

Nie stwierdzono nieprawidłowej jakości handlowej w zakresie cech organoleptycznych mięsa gęsiego objętego kontrolą. Nie wniesiono zastrzeżeń do dokumentacji znajdującej się na fermach i w zakładach uboju gęsi.

2.3.6. Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów 2017 r. przeprowadzono kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu oraz znakowania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin. Kontrolą objęto nawozy organiczne, organiczno-mineralne i mineralne, nawozy oznaczone znakiem „NAWÓZ WE” oraz środki poprawiające właściwości gleby, stymulatory wzrostu, podłoża do upraw, w formie stałej i płynnej.

Kontrolę przeprowadzono w 87 podmiotach wprowadzających do obrotu wymienione środki, w tym u dystrybutorów.

Kontrolą objęto ogółem 219 partii nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, o masie 18.828 t i objętości 771,4 m³.

W wyniku kontroli ustalono wprowadzenie do obrotu:

- ▶ nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” o masie 37,9 t i objętości 0,12 m³ niezgodnych z typami nawozów oraz wymaganiami określonymi w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 2003/2003,
- ▶ nawozów o masie 580,2 t i objętości 380,2 m³, które były niewłaściwie oznakowane,
- ▶ nawozów o masie 901,5 t i objętości 219,6 m³ o nieprawidłowej zawartości składników pokarmowych.

2.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity

2.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez

oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

W 2017 r. wydano ogółem 859 *Świadectw jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 749 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (tj. 87,2% ogółu wydanych), w tym 92 świadectwa w ramach reeksportu obejmujących głównie: przetwory zbożowe (299,2 t), kawę (231,8 t) oraz wyroby cukiernicze i ciastkarskie (178,3 t); w ramach eksportu oceną objęto głównie: zboża i przetwory zbożowe (52,7 tys. t), przetwory mleczne (4,0 tys. t i 390 hl), wyroby cukiernicze i ciastkarskie (2,5 tys. t), przetwory owocowe i warzywne (629 t i 320,6 hl), owoce i warzywa suszone (447 t), owoce i warzywa mrożone (398,5 t), kawę (348,3 t), przetwory mięsne (304,0 t), pieczywo (248 t), zioła i przyprawy (141,2 t), soki i napoje bezalkoholowe (4,4 tys. hl), napoje spirytusowe (1,5 tys. hl) oraz wino i fermentowane napoje winiarskie (161,2 hl) przeznaczone do Algierii, Arabii Saudyjskiej, Armenii, Bośni i Hercegowiny, Izraela, Jordanii, Mongolii, Mołdawii, Rosji, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy i Zjednoczonych Emiratów Arabskich,
- ▶ 75 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 8,7% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: koncentrat przecieru pomidorowego (1,9 tys. t), ziarno zbóż (295,2 t), nasiona rzepaku (75,0 t), ryby mrożone (36,3 t), ziemniaki (35 t), mięso i przetwory mięsne (9,0 t) oraz półtusze wieprzowe (21,6 tys. szt.),
- ▶ 18 świadectw dla towarów importowanych z przeznaczeniem na rynek krajowy (tj. 2,1% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie orzechy laskowe (238 t) z Turcji, oraz koncentrat przecieru pomidorowego (96,9 t) z Ukrainy,
- ▶ 10 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 1,2% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie przetwory mięsne (0,9 t),
- ▶ 7 świadectw na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT (tj. 0,8% ogółu wydanych); przedmiotem oceny było głównie ziarno zbóż (110 t) oraz mleko (57 hl).

**2.4.2. Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/
Granting exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry**

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj dostarczanych do zakładów przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek przedsiębiorcy. Obowiązkiem przedsiębiorcy jest prowadzenie ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywanie wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze ich dostawy do odbiorców w innych państwach członkowskich UE, na 14 dni przed każdą planowaną wysyłką. Brak wypełniania obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych, kierowanych do przemysłu spożywczego na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich UE informacje o podmiotach, które uzyskały przedmiotowe zwolnienie zgodnie z art. 11 ust. 2 lit. a rozporządzenia Komisji (WE) nr 589/2008,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj.

W 2017 r. obowiązywało 69 decyzji administracyjnych, zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj, wydanych na wnioski złożone do 8 WIJHARS przez 53 podmioty.

Jaja zwolnione ze znakowania kierowano do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski oraz do innych krajów UE, tj. Włoch i Francji (*tabela 10*). W tabeli nie uwzględniono dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski, ze względu na brak obowiązku przekazywania takich informacji do WIJHARS.

TABELA 10.

Zestawienie liczby podmiotów, decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj i zaplanowanych do wysyłki jaj w 2017 r./
Table 10. Number of facilities, number of decisions on exemption from marking obligations for eggs and number of eggs scheduled for shipment in 2017

Lp.	Organ wydający decyzję	Liczba podmiotów (szt.)	Liczba decyzji (szt.)	Kraj wysyłki	Liczba jaj zaplanowanych do wysyłki (szt.)	Liczba transportów (szt.)
1.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	1	Włochy	74 692 800	247
				Francja	27 820 800	92
2.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS*	24	25	Polska	0	0
3.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS*	7	13	Polska	0	0
4.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS*	10	11	Polska	0	0
5.	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS*	3	7	Polska	0	0
6.	Małopolski Wojewódzki Inspektor JHARS*	6	6	Polska	0	0
7.	Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS*	1	4	Polska	0	0
8.	Śląski Wojewódzki Inspektor JHARS*	1	2	Polska	0	0
RAZEM		53	69		102 513 600	339

*jaja nieoznakowane kierowane do zakładów przetwórstwa spożywczego na terenie kraju

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

2.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors

Uprawnienia do pobierania próbek, ustalania klas jakości artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą posiadać również rzeczoznawcy. Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych. Wojewódzki inspektor IJHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom.

Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobe-

rania próbek, ustalania klas jakości określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2017 r. przeprowadzono 30 egzaminów w zakresie 11 specjalizacji, do których przystąpiło 661 osób. Uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 636 osób, tj. 96,2% ogółu przystępujących do egzaminu. Ponadto, uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 208 rzeczoznawców, uczestniczących w 13 szkoleniach z zakresu ustalania klas jakości świeżych owoców i warzyw (tabela 11).

TABELA 11.

Liczba osób które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2017 r./ Table 11. Number of quality assessors licenced by AFQI in 2017 – by particular specialisations

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych egzaminów	Liczba rzeczoznawców
1.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	8	163
2.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	7	131
3.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	5	125
4.	Pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych oraz nasion roślin oleistych	1	100
5.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów, mięsa i jego przetworów, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych	2	40
6.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów	2	39
7.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów, mięsa i jego przetworów, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych, olejów i tłuszczów roślinnych	1	15
8.	Pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów	1	10
9.	Pobieranie próbek dziczyzny i jej przetworów	1	6
10.	Pobieranie próbek chmielu i produktów chmielowych	1	6
11.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, buraków cukrowych i ich przetworów oraz świeżych owoców i warzyw	1	1
RAZEM		30	636
	Nazwa specjalizacji objętej szkoleniem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Liczba rzeczoznawców
12.	Ustalanie klas jakości świeżych owoców i warzyw	13	208
RAZEM			844

3. Współpraca z innymi instytucjami

Cooperation with other authorities and organisations

3.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations

3.1.1. Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC)

GIJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO) do zadań którego należy: szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (*Codex Alimentarius*), Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

W 2017 roku Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 12 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których udział wzięło 12 delegatów z Polski, w tym 5 przedstawicieli Inspekcji; przedstawiciele Polski wzięli udział w 8 sesjach kodeksowych, w tym przedstawiciele Inspekcji w 5 sesjach: Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu ds. Przypraw i Ziół Kulinarynych, Komitetu ds. Tłuszczów i Olejów, Komitetu ds. Metod Analiz i Próbokobrania, Komitetu ds. Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych; eksperci z instytucji współpracujących wzięli udział w sesji: Międzyrządowej Grupy Zadaniowej ds. Oporności na Leki Przeciwdrobnoustrojowe, Komitetu ds. Higieny Żywności, Komitetu ds. Żywności oraz Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych; w sesji Komitetu ds. Pozostałości Pestycydów wzięli udział przedstawiciele Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Pekinie,
- ▶ 17 spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (F.23) w Brukseli, której celem jest przygotowanie państw członkowskich UE do posiedzeń KKŻ FAO/WHO i jej ciał pomocniczych; przedstawiciele Polski wzięli udział w 15 spotkaniach, w tym przedstawiciele GIJHARS w 12 spotkaniach, natomiast uczestnikami posiedzeń było łącznie 23 przedstawicieli Polski, w tym 16 przedstawicieli GIJHARS.

Ponadto Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO:

- ▶ opracował w porozumieniu z ekspertami współpracującymi i przekazał do Sekretariatu Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego szereg komentarzy Polski dotyczących m.in.: Projektu Planu Strategicznego KKŻ FAO/WHO na lata 2020-2025, rewizji *Ogólnych zasad higieny żywności* i systemu HACCP, normy dla oregano,
- ▶ przedstawił stanowiska Polski na temat:
 - słowniczka terminów w zakresie świeżych owoców i warzyw,
 - normy dla ziemniaków jadalnych (tolerancja na zapleśnienie oraz tolerancja na zanieczyszczenia),
 - lekooporności (spotkania koordynacyjne UE podczas sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego),
 - Projektu Planu Strategicznego KKŻ FAO/WHO na lata 2020-2025,
- ▶ koordynował przygotowania polskich ekspertów do bezpośredniego reprezentowania kraju na forum KKŻ FAO/WHO, Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego oraz innych spotkaniach poświęconych zagadnieniom KKŻ FAO/WHO, w tym przygotował i/lub koordynował przygotowania instrukcji wyjazdowych na łącznie 23 spotkania,
- ▶ przeprowadził aktualizację listy ekspertów z instytucji współpracujących,

- ▶ pozyskał nowych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych dla szerszego procesu opiniowania tworzonych dokumentów (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie),
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, udział w konferencjach tematycznych, organizację wizyty studyjnej dla przedstawicieli holenderskiego Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO, zamieszczanie informacji na stronie internetowej Inspekcji oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych.

Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował również udział polskich ekspertów w pracach 27 elektronicznych grup roboczych KKŻ FAO/WHO.

Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum

Do najważniejszych wydarzeń zaliczyć należy:

- wybory nowego przewodniczącego i wiceprzewodniczących KKŻ FAO/WHO (nowym przewodniczącym został przedstawiciel Brazylii, natomiast stanowiska wiceprzewodniczących objęli przedstawiciele Indonezji, Libanu i Wielkiej Brytanii),
- reaktywację prac i sesję Międzyrządowej Grupy Zadaniowej ds. Lekooporności (TFAMR – *Codex Task Force on Antimicrobial Resistance*) pod przewodnictwem Republiki Korei, której celem jest opracowanie globalnego systemu zarządzania opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe,
- Raport JECFA (*Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives*) podtrzymujący pozytywną ocenę ryzyka, która umożliwi dalsze prace nad MRL (dopuszczalny poziom pozostałości) dla zilpaterolu (zilpaterol należy do grupy beta-agonistów i podobnie jak raktopamina, stosowany jest również do zwiększenia mięsności u bydła),
- rozpoczęcie prac nad znakowaniem napojów alkoholowych,
- zawieszenie działalności Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Mleka i Produktów Mlecznych, z uwagi na zakończenie zaplanowanych prac.

3.1.2. Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/ Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7).

Celem Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ jest m.in.:

- ▶ działanie na rzecz podnoszenia aktywności ekonomicznej państw członkowskich,
- ▶ tworzenie norm prawa międzynarodowego regulującego liczne dziedziny obrotu międzynarodowego,
- ▶ podtrzymywanie i rozwój więzów gospodarczych między krajami członkowskimi i innymi krajami świata.

Wśród organów roboczych EKG znajduje się Komitet Sterujący ds. Wzmocnienia Potencjału Handlu i Norm, w którym działa Grupa Robocza ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7), a w jej ramach Sekcje Branżowe ds. Standaryzacji:

- ▶ Świeżych Owoców i Warzyw,
- ▶ Produktów Suchych i Suszonych,
- ▶ Mięsa,
- ▶ Sadzeniaków Ziemniaka.

Grupa Robocza WP.7 jest odpowiedzialna za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem jej działania jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez tworzenie kryteriów oceny jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje niebędące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi przedmiotem prac Grupy Roboczej.

Do zadań Polskiego Sekretariatu Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7) działającego w GIJHARS, należy w szczególności:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ koordynacja działalności dotyczącej WP.7 w kraju, w tym współpraca z zainteresowanymi krajowymi instytucjami,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach.

W 2017 roku Sekretariat koordynował krajowe przygotowania do 5 sesji w ramach EKG/ONZ (4 sesji Sekcji Branżowych i 1 sesji WP.7), w których udział wzięło łącznie 4 delegatów (w 3 sesjach), w tym 2 pracowników GIJHARS oraz 2 przedstawicieli instytucji współpracujących.

W ramach przygotowań do wyżej wymienionych spotkań Sekretariat zorganizował 3 posiedzenia komisji uzgadniających stanowiska polskich delegacji. Przedstawiciele poszczególnych instytucji brali udział w poniższych sesjach WP.7 EKG/ONZ:

- ▶ Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw (2-5 maja),
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - GIJHARS,
- ▶ Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa (6 listopada),
 - Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego (PZPBM),
- ▶ Grupie Roboczej ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (7-8 listopada),
 - GIJHARS.

Ponadto Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7) koordynował udział polskich ekspertów w spotkaniach zorganizowanych w ramach EKG/ONZ, tj.:

- ▶ szkoleniu ujednolicającym w zakresie jakości owoców i warzyw (13-15 marca, Niemcy); w spotkaniu udział wzięło 8 delegatów z Polski (GIJHARS – 1, WIJHARS – 6, UOKiK – 1),
- ▶ konferencji nt. *Zrównoważonego rynku mięsa, handlu transgranicznego i jakości kulinarnej* (10-11 sierpnia, Irlandia); w spotkaniu udział wzięło 3 delegatów z Polski (GIJHARS – 1, MRiRW – 1, PZPBM – 1),
- ▶ seminarium nt. *Transgranicznego handlu mięsem, elektronicznej certyfikacji oraz przeglądu norm EKG/ONZ* (19-21 września, Nanjing i Tianjing, Chiny); brak udziału przedstawicieli Polski w spotkaniu,

- ▶ międzynarodowej konferencji na temat zrównoważonych celów rozwoju *Rooting for Sustainable Food – Doing More and Better with Less* (7 listopada, Genewa); w spotkaniu udział wzięł 1 delegat z Polski (z GIJHARS).

Najważniejsze wydarzenia na forum EKG/ONZ/ Significant events at the UN/ECE forum

- ▶ 73. Sesja Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, (7-8 listopada, Genewa); wybór przedstawiciela GIJHARS na Przewodniczącą Grupy WP.7.
- ▶ 65. Sesja Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw Grupy WP.7 (2-5 maja, Genewa); dokonano przeglądu norm EKG/ONZ dla pomidorów, owoców cytrusowych, kapusty, jabłek i gruszek oraz świeżych fig; zrewidowano układ norm dla świeżych owoców i warzyw, omówiono kwestie dotyczące marnowania żywności w odniesieniu do norm handlowych, tolerancji jakościowych oraz identyfikowalności; ważnym elementem dyskusji były *Zrównoważone cele rozwoju* (SDIGs) w odniesieniu do prac Sekcji Branżowej.
- ▶ 26. Sesja Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (6 listopada, Genewa); podjęcie decyzji o przedłożeniu do zatwierdzenia zrewidowanych norm na jaja, produkty jajeczne i mięso kaczki; kontynuowanie prac nad globalnym systemem oceny jakości mięsa; powołanie Międzynarodowej Fundacji 3G ds. Badania mięsa (non-profit), odpowiedzialnej za uruchomienie platformy związanej z gromadzeniem danych z zakresu jakości kulinarnej.
- ▶ Konferencja nt. *Zrównoważonego rynku mięsa, handlu transgranicznego i jakości kulinarnej* (10-11 sierpnia, Irlandia).

Konferencja poświęcona była m.in. kwestiom związanym z jakością kulinarną mięsa oraz pracom EKG/ONZ prowadzonym w tym obszarze. Przedstawiciel Polski – przewodniczący naukowej grupy ekspertów ds. standaryzacji mięsa wołowego przedstawił bieżący stan prac nad globalnym systemem oceny jakości mięsa.

Druga równoległa sesja konferencji dotyczyła norm EKG/ONZ i ich wdrażania w praktyce, jak również tematyce związanej z identyfikowalnością oraz organizacją międzynarodowego handlu mięsem. Głównymi beneficjentami tego projektu były państwa Azji Środkowej m.in. Kirgistan i Kazachstan. Przedstawiciel GIJHARS przedstawił aspekty historyczne jak również bieżące dotyczące współpracy Polski z Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ.

3.1.3. Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies

Aktualnie 18 pracowników GIJHARS pełni rolę ekspertów współpracujących w 15 poniżej wymienionych komitetach Komisji Europejskiej, w ramach procedury komitologii, tj.:

- ▶ Komitecie Regulacyjnym ds. Produkcji Ekologicznej,
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek zbóż),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek oliwy z oliwek),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek bananów),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek owoców i warzyw),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek przetworzonych owoców i warzyw),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek chmielu),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek wina i alkoholu),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek mleka i produktów mlecznych),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek wołowiny i cielęciny),
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (rynek wieprzowiny),
- ▶ Komitecie ds. napojów spirytusowych,
- ▶ Komitecie ds. aromatyzowanych produktów sektora wina,
- ▶ Komitecie ds. Polityki Jakości Produktów Rolnych,
- ▶ Stałym Komitecie do Spraw Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz.

Ponadto, 27 przedstawicieli GIJHARS uczestniczy również w pracach wymienionych poniżej 11 Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji Inspekcji, tj.:

- ▶ Grupie Roboczej F.06 ds. Jakości Środków Spożywczych,
- ▶ Grupie Roboczej F.07 ds. Produktów Pochodzenia Zwierzęcego,
- ▶ Grupie Roboczej F.08 ds. Roślin Uprawnych,
- ▶ Grupie Roboczej F.10 ds. Owoców i Warzyw,
- ▶ Grupie Roboczej F.11 ds. Oliwy z Oliwek,
- ▶ Grupie Roboczej F.12 ds. Win i Alkoholi,
- ▶ Grupie F.13 ds. Specjalnych Produktów Roślinnych,
- ▶ Grupie Roboczej F.17 ds. Rolnych – etykietowanie przetworzonych produktów rolnych,
- ▶ Grupie Roboczej F.22 ds. Koordynacji,
- ▶ Grupie Roboczej F.23 ds. Kodeksu Żywnościowego (*Codex Alimentarius*),
- ▶ Grupie Roboczej I.05 ds. Środków Spożywczych.

W ramach Grupy Roboczej F.22, obok dotychczas funkcjonujących podgrup: ds. Koordynacji FAO i ds. Koordynacji OECD, w 2017 r. powołano nową podgrupę ds. Koordynacji EKG/ONZ. Po konsultacjach międzyresortowych GIJHARS został wyznaczony jako instytucja wiodąca dla tej podgrupy. Przedstawiciel GIJHARS wziął aktywny udział w spotkaniu w dniu 18 września 2017 r., które miało na celu dyskusję nad projektem *Decyzji Rady UE w sprawie stanowiska, jakie należy przyjąć w imieniu Unii Europejskiej w odniesieniu do wniosków w sprawie norm jakości dla owoców i warzyw, które mają zostać przyjęte na forum Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ – Grupa Robocza ds. Norm Jakości Produktów Rolnych (EKG/ONZ – WP.7)*.

W 2017 roku przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli w następujących posiedzeniach ciał pomocniczych organów UE, tj.:

- ▶ Spotkaniu Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (12 spotkań),
- ▶ Spotkaniu Grupy Ekspertów KE ds. Analiz Mięsa Drobnego (1 spotkanie),
- ▶ Spotkaniu Ekspertów KE ds. systemów RASFF i AAC (3 spotkania),
- ▶ Posiedzeniu Komitetu Regulacyjnego ds. Produkcji Ekologicznej KE (1 spotkanie),

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ Spotkaniu Grupy Roboczej Rady UE ds. Koordynacji – podgrupa EKG/ONZ (1 spotkanie),
- ▶ Spotkaniu Grupy Ekspertów ds. Rynków Rolnych – sektor oliwy z oliwek (1 spotkanie).

Ponadto regularnie przeprowadzana była aktualizacja wykazu ekspertów GIJHARS uczestniczących w pracach Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej i Komitetów Komisji Europejskiej.

3.1.4. Współpraca w ramach systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ Cooperation with the OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables

W ramach współpracy z OECD, GIJHARS koordynował krajowe przygotowania do poniższych spotkań:

TABELA 12.
Zgłoszenia w systemie AAC z podziałem na państwa, których dotyczyły/ Table 12. Notifications in the system AAC by country

Państwo, którego dotyczyło zgłoszenie	Liczba zgłoszeń w systemie AAC
Niemcy	20
Czechy	18
Komisja Europejska	5
Austria	4
Francja	4
Norwegia	4
Słowacja	4
Wielka Brytania	4
Chorwacja	3
Węgry	3
Słowenia	3
Dania	2
Szwecja	2
Belgia	1
Hiszpania	1
Holandia	1
Litwa	1
Łotwa	1
RAZEM	81

- ▶ 76. Posiedzenia Plenarnego Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw, w którym uczestniczyło 2 przedstawiciele GIJHARS (6-7 grudnia, Paryż); na posiedzeniu zaprezentowano m.in. raport z przystąpienia nowego państwa do Systemu OECD, tj. Brazylii, raport z Przeglądu systemu kontroli (*Peer Review*) w Izraelu oraz raport z postępu prac Grupy Roboczej ds. identyfikowalności; omawiano również istotne dokumenty Systemu OECD, w tym *Wytyczne w zakresie kontroli jakości* oraz broszury interpretacyjne dla pomidorów, porów, passiflory, owoców jagodowych i warzyw korzeniowych,
- ▶ Spotkania Grupy Roboczej Rady UE ds. Koordynacji F.22 – podgrupy ds. Międzynarodowego Systemu OECD ds. Stosowania Międzynarodowych Norm dla Świeżych Owoców i Warzyw; spotkanie z powodu braku kwestii problematycznych koniecznych do koordynacji wspólnego stanowiska zostało ostatecznie odwołane.

3.1.5. Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością/ Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network

Od czerwca 2013 r., decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w Głównym Inspektoracie JHARS działa Punkt Kontaktowy ds. oszustw związanych z żywnością, który odpowiada za koordynację działań związanych z oszustwami żywnościowymi w Polsce i stanowi organ łącznikowy krajowych służb kontrolnych z Komisją Europejską w powyższym zakresie. W 2017 r. do Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw żywnościowych w ramach systemu AAC wpłynęło 81 zgłoszeń, natomiast spraw ogólnych – 38 (tabela 12).

Spośród 81 zgłoszeń, które wpłynęły w systemie AAC: 57 zgłoszeń (70,3%) zostało zakończonych – ustalenia zostały przesłane do zgłaszających Punktów Kontaktowych Państw Członkowskich UE, w pozostałych 24 sprawach PK oczekuje na ustalenia organów kontrolnych w zakresie zgłoszonych nieprawidłowości. Największy odsetek zgłoszeń w systemie AAC dotyczył mięsa i przetworów mięsnych (22,2%), ryb i przetworów rybnych (13,6%) oraz

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

suplementów diety/ środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego (13,6%).

Ponadto, Polska zamieściła w systemie łącznie 15 zgłoszeń, w tym:

- ▶ 12 zgłoszeń dotyczących oliwy z oliwek (2 zgłoszenia przekazano do Grecji, 5 zgłoszeń do Hiszpanii oraz 5 zgłoszeń do Włoch); w przypadku 4 zgłoszeń nie potwierdzono nieprawidłowości, pozostałe 8 spraw jest w toku,
- ▶ 3 zgłoszenia do Francji (2 dotyczące niewłaściwej jakości dżemów, 1 zgłoszenie dotyczące zafałszowania miodu) – zgłoszenia są w toku.

W 2017 r. zakończono również 11 spraw, które wpłynęły do systemu AAC w 2016 r.

3.1.6. Współpraca dwustronna i wielostronna/ Bilateral and multilateral cooperation

W 2017 r. odbyło się szereg konsultacji dotyczących współpracy dwustronnej i wielostronnej, ze szczególnym uwzględnieniem barier w handlu międzynarodowym oraz rozpoczętych negocjacji w sprawie wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej i kształtu przyszłych relacji handlowych.

Ważnym tematem współpracy wielostronnej była kwestia zbadania występowania zjawiska „podwójnej jakości” żywności. W ramach tej współpracy zapewniono udział Zastępcy Głównego Inspektora JHARS w spotkaniu:

- ▶ Grupy Wyszehradzkiej GV4+4 (30 maja, Bratysława),
- ▶ roboczym w sprawie omówienia zagadnień związanych z różnicami jakości markowych artykułów rolno-spożywczych w państwach członkowskich UE – Wspólne Centrum Badawcze JRC (4-5 września, Geel),
- ▶ państw Grupy Wyszehradzkiej GV4 oraz krajów bałtyckich dot. „podwójnej jakości” żywności (3 października Bratysława),
- ▶ sieci ekspertów JRC ds. zjawiska „podwójnej jakości” żywności (9-10 listopada, Bruksela).

W dniu 25 kwietnia w siedzibie GIJHARS odbyło się spotkanie z przedstawicielem DG SANTE Komisji Europejskiej, zorganizowane w ramach wizyty studyjnej urzędników Komisji Europejskiej w Polsce. Celem wizyty była wymiana doświadczeń oraz nawiązanie bezpośredniego kon-

TABELA 13.
Zgłoszenia z podziałem na kategorie, których dotyczyły/
Table 13. Notifications by category

Grupa artykułów rolno-spożywczych / nazwa kategorii	Liczba zgłoszeń w systemie AAC	% w całkowitej liczbie zgłoszeń
Mięso i przetwory mięsne	18	22,2
Ryby i przetwory rybne	11	13,6
Suplementy diety/ środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego	11	13,6
Powiadomienia /zapytania informacyjne	10	12,3
Owoce, warzywa i ich przetwory	8	9,9
Mleko i przetwory mleczne	4	4,9
Napoje alkoholowe	3	3,7
Wyroby garmażeryjne	3	3,7
Jaja	2	2,5
Karmy dla zwierząt	2	2,5
Materiały do kontaktu z żywnością	2	2,5
Chipsy/przekąski	1	1,2
Napoje bezalkoholowe	1	1,2
Oleje i tłuszcze	1	1,2
Orzechy i nasiona	1	1,2
Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego	1	1,2
Przyprawy	1	1,2
Wyroby cukiernicze	1	1,2
RAZEM	81	100

taktu pomiędzy ekspertami zaangażowanymi w te same procesy decyzyjne w administracji krajowej i unijnej. Głównym tematem rozmów był problem występowania oszukańczych praktyk w międzynarodowym handlu żywnością oraz praktyczne aspekty działania polskiego Punktu Kontaktowego ds. Zafałszowań Żywności prowadzonego w GIJHARS.

W dniach 27-28 listopada w siedzibie GIJHARS miała miejsce wizyta studyjna przedstawicieli Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla

Holandii. Spotkanie miało na celu wymianę informacji i doświadczeń w zakresie prowadzenia krajowego Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO w tym między innymi: sposobu dystrybucji dokumentów kodeksowych, zbierania do nich komentarzy i formułowania krajowych stanowisk, a także zasad współpracy z innymi jednostkami w powyższym zakresie. Wizyta była szansą nie tylko na zaprezentowanie pracy polskiego Punktu Kontaktowego oraz zadań Inspekcji, ale również okazją do pozyskania wiedzy w zakresie rozwiązań stosowanych przez inny kraj przy realizacji tych samych zadań związanych z przynależnością do KKŻ FAO/WHO.

W ramach współpracy dwustronnej i wielostronnej przygotowano oraz przekazano wkłady i stanowiska do instrukcji na spotkania:

- ▶ Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz, Sekcja: Pozostałości pestycydów (16-17 lutego; 6-7 kwietnia, Bruksela),
- ▶ 40. Sesji Konferencji FAO (3-8 lipca, Rzym),
- ▶ GV4+4 (30 maja, Bratysława),
- ▶ Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz (SCoPAFF), Sekcja: Bezpieczeństwo Biologiczne Łańcucha Żywnościowego (4 lipca, Bruksela),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Koordynacji FAO (11 lipca, Bruksela),
- ▶ Grupy Ekspertów WORR – podgrupa Produkty Zwierzęce (20 lipca, Bruksela),
- ▶ w sprawie „podwójnej jakości” żywności (4-5 września, Geel),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Koordynacji FAO (2 października, Bruksela),
- ▶ GV4+7 na temat „podwójnej jakości” żywności (3 października, Bratysława),
- ▶ Grupy Sierpów przy forum wysokiego szczebla ds. poprawy funkcjonowania łańcucha dostaw żywności (3 października, Bruksela),
- ▶ Grupy Ekspertów ds. żywności dla niemowląt i małych dzieci, specjalnego przeznaczenia medycznego oraz środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała (23 października, Bruksela),
- ▶ Grupy Ekspertów ds. zjawiska „podwójnej jakości” żywności (9-10 listopada, Bruksela),
- ▶ Grupy Roboczej ds. aromatów (20 grudnia, Bruksela).

3.2. Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions

Realizując zadania ustawowe IJHARS współpracowała w 2017 r. z urzędami centralnymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) The Ministry of Agriculture and Rural Development

Główny Inspektor w 2017 r. przekazał do MRiRW informacje dotyczące realizacji zadań ustawowych IJHARS, w tym: wyniki 22 planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji przeprowadzonych na terenie całego kraju, a także sprawozdania dotyczące rolnictwa ekologicznego i produkcji ekologicznej oraz produktów regionalnych i tradycyjnych.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie dokumentacji związanej z planowaniem kontroli ex-post (roczny *Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2017/2018 uwzględniający kontrole zaplanowane dla każdego WIJHARS*, programy kontroli dla inspektorów WIJHARS) oraz koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych, w tym z krajów członkowskich, zgodnie z art. 83 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013,
- ▶ przygotowanie sprawozdania ze sprawowanego przez IJHARS nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i nadzoru nad produkcją ekologiczną oraz sprawozdania dotyczącego kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających ChNP, ChOG i GTS, w celu przekazania informacji w nich zawartych przez MRiRW do Komisji Europejskiej,
- ▶ przekazywanie informacji o wynikach postępowania wyjaśniającego w ramach notyfikacji zgłaszanych na polskie produkty ekologiczne oraz informowanie o nieprawidłowościach stwierdzonych w produktach ekologicznych importowanych przez polskich producentów,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ przekazanie planu i sprawozdania z wykonania planu audytu, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- ▶ organizację szkoleń oraz opiniowanie projektów 49 aktów prawnych, w tym: 19 ustaw, 25 rozporządzeń krajowych oraz 5 rozporządzeń UE.

Ministerstwo Finansów/ The Ministry of Finance

Współpraca w 2017 r. dotyczyła głównie Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier, który zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 12 maja 2009 r. pomiędzy Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi kontroli wydatków finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie, we współpracy z Ministerstwem Finansów, warsztatów dotyczących kontroli transakcji finansowanych z WPR, zgodnie z rozdziałem III rozporządzenia UE nr 1306/2013 – sposób przeprowadzenia kontroli, wykrywanie nieprawidłowości oraz wymiana dokumentacji z agencjami płatniczymi,
- ▶ przekazanie informacji o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection

W 2017 r. w ramach współpracy z Inspekcją Handlową na podstawie porozumienia z dnia 21 grudnia 2009 r., realizowano zadania mające na celu poprawę skuteczności działań kontrolnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmowała m.in. uzgadnianie ramowych planów kontroli artykułów rolno-spożywczych oraz wymianę informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie jakości handlowej kontrolowanych środków spożywczych.

Informacje dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przekazane przez Inspekcję Handlową w 2017 r. były podstawą przeprowadzenia przez IJHARS 42 kontroli doraźnych, w tym głównie dotyczących ryb i ich przetworów oraz świeżych owoców i warzyw. Ponadto, 46 podmiotów wskazanych przez Inspekcję Handlową zostało uwzględnionych w kontrolach planowych IJHARS.

W wyniku przeprowadzonych kontroli IJHARS zastosowała sankcje w odniesieniu do 14 przedsiębiorców. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 24 informacje o nieprawidłowościach dotyczących jakości handlowej produktów znajdujących się w obrocie detalicznym.

Współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała również zagadnienia dotyczące sprawowania nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów rolnictwa ekologicznego, w tym zagadnienia dotyczące prawidłowości znakowania produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych w obrocie handlowym.

W 2017 roku laboratoria GIJHARS wykonywały również badania laboratoryjne na zlecenie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK, zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów a Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, z dnia 21 grudnia 2009 roku w sprawie zasad współpracy przy wykonywaniu kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Agencja Rynku Rolnego /Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa/ The Agricultural Market Agency/ The National Center for Support of Agriculture

Zakres współpracy z ARR/KOWR określała umowa z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie realizacji zadań delegowanych, w zakresie mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję. Zadania IJHARS obejmują wykonywanie badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych przekazanych przez pracowników ARR/KOWR.

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

W 2017 r. IJHARS realizowała zadania delegowane w zakresie 3 mechanizmów WPR, tj.:

- ▶ *Dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,*
- ▶ *Interwencyjnego zakupu i sprzedaży odtłuszczonego mleka w proszku,*
- ▶ *Monitorowania produkcji i opłat na rynku cukru.*

Badania 195 próbek w zakresie powyższych mechanizmów miały na celu potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR/KOWR w danym mechanizmie.

W ramach zadań powierzonych przez ARR/KOWR, na mocy umowy z dnia 20 listopada 2014 r., laboratoria GIJHARS wykonały w 2017 r. badania 155 próbek laboratoryjnych w ramach *Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020*.

Ponadto, w ramach porozumienia z ARR/KOWR z dnia 30 września 2016 r. określono zasady współpracy przy wykonywaniu kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw przeznaczonych do wycofania z rynku, w związku z ustanowieniem tymczasowych, nadzwyczajnych środków wsparcia producentów owoców i warzyw, wynikających z rosyjskiego embarga (V tura wsparcia).

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ *The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture*

Współpracę z ARiMR określają porozumienia z dnia 28 lipca 2015 r. i 8 sierpnia 2016 r. zawarte w celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykonywania obowiązków w zakresie rolnictwa ekologicznego.

Realizując zadania określone zakresem współpracy w 2017 r. IJHARS przekazała ARiMR informacje o wyłączeniach z kontroli i odmowach wydania certyfikatu produkcji ekologicznej, jak również informacje o nieprawidłowościach mających wpływ na ekologiczny status produktu.

W ramach współpracy w 2017 r. prowadzono postępowania administracyjne na 2 wnioski przekazane przez Prezesa ARiMR.

Współpraca obejmowała również zadania związane z udzielaniem przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). W ramach współpracy w 2017 r. wydano 7 *Świadectw jakości handlowej* związanych z uzyskaniem kredytu NT.

Od 1 września 2017 roku, na rzecz ARiMR, laboratoria GIJHARS wykonywały badania laboratoryjne w zakresie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ *The National Agrochemical Station*

Zakres współpracy IJHARS z Krajową Stacją Chemiczno-Rolniczą, określony porozumieniem zawartym w dniu 1 marca 2004 r., obejmuje ocenę jakości wprowadzanych do obrotu nawozów, wyprodukowanych w kraju lub w innych krajach UE oraz importowanych z krajów trzecich, w tym głównie:

- ▶ wykonywanie przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli planowych oraz doraźnych,
- ▶ współdziałanie w przypadku wniesienia przez producenta nawozu odwołania od decyzji administracyjnej wydanej na podstawie wyników badań laboratoryjnych wykonanych przez Stację i jej oddziały.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ *The Institute of Agricultural and Food Biotechnology*

Współpracę z Instytutem reguluje porozumienie z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie organizacji i przeprowadzania szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,
- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w sys-

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- temie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy,
- ▶ zapewnienie niezbędnego sprzętu (choirometrów) do przeprowadzenia ćwiczeń praktycznych na szkoleniach oraz części praktycznej egzaminu.

W 2017 r. w ramach współpracy zorganizowano 10 szkoleń, w tym: 6 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, 3 szkolenia dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP oraz 1 szkolenie dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP.

Ponadto w 2017 r. odbyło się 15 egzaminów w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w wyniku których uprawnienia rzeczoznawcy otrzymała ogółem 294 osoby, w tym: 163 osoby w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych oraz 131 osób w zakresie klasyfikacji tusz wołowych.

Współpraca z Instytutem dotyczyła również konsultacji laboratoriów GIJHARS odnośnie soków, przetworów owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych, analityki tych produktów oraz organizacji porównań międzylaboratoryjnych w zakresie badań przedmiotowych produktów.

Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization

Zakres współpracy z PKN określa ustawa o *normalizacji*, na podstawie której pracownicy GIJHARS przewodniczą i uczestniczą w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2017 r. przedstawiciele IJHARS wzięli udział w pracach 8 Komitetów Technicznych ds.:

- ▶ Analiz Żywności (przedstawiciel GIJHARS jako przewodniczący Komitetu Technicznego),
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,

- ▶ Upraw Roli i Roślin Polowych,
- ▶ Żywności Mrożonej.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation

Zakres współpracy z PCA określa porozumienie z dnia 16 października 2015 r., którego przedmiotem jest wymiana informacji dotyczących ustaleń poczynionych podczas kontroli (audytów) prowadzonych w upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i akredytowanych przez PCA jednostkach certyfikujących, działających w zakresie rolnictwa ekologicznego i artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, albo będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ The Veterinary Inspection

Zakres współpracy z IW określa porozumienie z dnia 18 lutego 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie wymiany informacji o producentach ekologicznych oraz wynikach kontroli wytwarzania i stosowania pasz na zgodność z ustawą o *rolnictwie ekologicznym*. Współpraca dotyczyła także przekazywania przez Powiatowe Inspektoraty Weterynarii informacji dotyczących nieprawidłowego oznakowania przetworów mięsnych oraz prowadzenia kampanii informacyjnej dotyczącej rozprzestrzeniania się wirusa afrykańskiego pomoru świń (ASF) w Polsce.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection

Zakres współpracy z PIORiN określa porozumienie:

- ▶ z dnia 20 stycznia 2015 r. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego,

REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2017 ROKU/ Tasks performance of AFQI in 2017

- ▶ z dnia 1 lipca 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie przeprowadzania kontroli u producentów wytwarzających wegetywny materiał rozmnożeniowy i nasiona do celów uprawy.

W 2017 r. współpraca Inspekcji z organami PIORiN i PIS obejmowała wymianę informacji o podmiotach i produktach roślinnych eksportowanych z Polski do Federacji Rosyjskiej.

Współdziałanie organów IJHARS z PIORiN, PIS i PIOŚ dotyczyło również zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego.

Ponadto, współpraca z PIORiN obejmowała sprawowanie nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną w zakresie materiału rozmnożeniowego i nasion do celów uprawy.

Inspekcja Transportu Drogowego/ Vehicular Transport Inspection

Zakres współpracy określa porozumienie z dnia 29 sierpnia 2016 r. dotyczące wykonywania kontroli w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmuje wzajemne przekazywanie informacji o negatywnych zjawiskach występujących w trakcie transportu artykułów rolno-spożywczych oraz podejmowanie wspólnych działań w celu zwiększenia efektywności kontroli.

Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego/ The District Sea Fisheries Inspectorates

Współdziałanie Okręgowych Inspektoratów Rybołówstwa Morskiego oraz IJHARS, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i form współdziałania okręgowych inspektoratów rybołówstwa morskiego oraz IJHARS przy dokonywaniu kontroli produktów rybnych polega m.in. na:

- ▶ organizowaniu wspólnych kontroli zakładów przetwórczych, magazynów oraz innych pomieszczeń służących

do przechowywania lub przetwarzania produktów rybnych,

- ▶ wzajemnym udostępnianiu dokumentów zgromadzonych podczas kontroli, w tym protokołów i decyzji,
- ▶ wzajemnym przekazywaniu informacji o naruszeniu przepisów o organizacji rynku rybnego i możliwości wystąpienia takiego zagrożenia.

Zgodnie z przepisami ustawy o organizacji rynku rybnego kontrola produktów rybnych, zgodnych z definicją art. 1 tiret drugi rozporządzenia nr 104/2000, jest dokonywana przez:

- ▶ okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego – w szczególności przy wylądunku i pierwszej sprzedaży produktów rybnych pochodzących z połowów morskich,
- ▶ wojewódzkich inspektorów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – w zakresie, trybie i na zasadach określonych w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Rada ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności/ The Council for Rational Use of Food at the Polish Federation of Food Banks

Rada ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności to grupa przedstawicieli instytucji publicznych, naukowych, organizacji branżowych i społecznych. Celem Rady jest wypracowanie zasad racjonalnego wykorzystania żywności w produkcji, łańcuchu dystrybucji oraz na poziomie konsumpcji tak aby zapobiegać niepotrzebnym stratom żywności. Przedstawiciele IJHARS uczestniczą w pracach grup roboczych ds. edukacji oraz legislacji funkcjonujących w ramach Rady ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności.

W 2017 r. odbyły się 2 posiedzenia Rady oraz konferencja pt. „Inspiruj, działaj, pomagaj!” zorganizowana w ramach obchodów 20-lecia Federacji Polskich Banków Żywności. Konferencja miała na celu pokazanie szerszego kontekstu relacji i współpracy pomiędzy partnerami społecznymi i biznesowymi w zakresie pomocy najuboższym.

W 2017 r. pierwsze posiedzenie Rady dotyczyło gospodarki o obiegu zamkniętym w kontekście marnotrawstwa żywności. Spotkaniu towarzyszyła dyskusja na temat oce-

ny wpływu i znaczenia gospodarki w obiegu zamkniętym dla konsumentów, środowiska i branży spożywczej. Zostały przedstawione również dwie inicjatywy społeczne dotyczące zrównoważonego wykorzystania żywności: *Foodsharing Polska* i *Oddam odpady – Otwarte Kompostowniki Miejskie*. Podczas drugiego posiedzenia Rady w 2017 r. omówione zostały wytyczne UE w zakresie darywności żywności – podsumowanie prac Grupy ds. Marnotrawstwa Żywności powołanej przez DG SANCO. Przedstawiciel Tesco Polska omówił wyniki raportu strat i marnotrawstwa żywności w sieci Tesco oraz zaprezentował przykłady dobrych praktyk współpracy sieci Tesco z dostawcami. Dodatkowo zespół projektu MOST przedstawił kampanię upowszechniającą procedurę MOST – *Model Ograniczania Strat i Marnotrawstwa Żywności z Korzyściami dla Społeczeństwa*.

Inne instytucje/ Other institutions

W 2017 r. współpraca IJHARS z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej obejmowała:

- ▶ Główny Urząd Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie paczkowania,
- ▶ Główny Urząd Statystyczny – w zakresie przekazywania danych statystycznych dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu – w zakresie konsultacji w identyfikacji surowców zielarskich i nasion oleistych,

- ▶ Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach – w zakresie konsultacji odnośnie soków i przetworów owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych,
- ▶ Krajową Unię Producentów Soków – w zakresie udziału w pracach Komitetu Technicznego,
- ▶ Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – w zakresie udziału w pracach grupy roboczej przygotowującej propozycje podziału środków rezerwy celowej na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych oraz utrzymanie obiektów pozostałych po przejściach granicznych na wewnętrznych granicach Schengen,
- ▶ Ministerstwo Rozwoju – w zakresie udziału w pracach dotyczących znoszenia barier w dostępie do niektórych rynków krajów Ameryki Łacińskiej i Morza Śródziemnego oraz udziału w spotkaniu dotyczącym kontroli importowanych do Polski towarów pochodzących z Chin,
- ▶ Státní zemědělská a potravinářská inspekce – w zakresie współpracy w ramach projektu przeznaczonego do realizacji ze środków Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska,
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie i Wrocławiu – w zakresie wzajemnego udziału w pracach i projektach naukowo-badawczych, opracowania nowych metodyk analitycznych prowadzących do wykrywania zafałszowań artykułów rolno-spożywczych oraz organizacji praktyk studenckich,
- ▶ urzędy celno-skarbowe – w zakresie przekazywania informacji o wynikach kontroli ex-post, w przypadku prośby o udzielenie informacji ze strony urzędów.

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2017 ROKU

Functioning of AFQI in 2017

1. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań

The Chief Inspector supervision of tasks performance

1.1. Kontrola wewnętrzna/ Internal control

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS sprawowanego przez Głównego Inspektora, na podstawie ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Dyrektora Biura Kontroli Wewnętrznej, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2017 r. przeprowadzono w wojewódzkich inspektoratach JHARS ogółem 9 kontroli wewnętrznych, w tym: 8 planowych i 1 doraźną.

Tematyka planowej kontroli wewnętrznej dotyczyła w szczególności przestrzegania zasad i terminów rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych kierowanych do WIJHARS.

Zakres planowej kontroli wewnętrznej obejmował zagadnienia dotyczące:

- ▶ organizacji, przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków,
- ▶ zasad i terminów rozpatrywania skarg i wniosków,
- ▶ prawidłowości rozpatrywania wniosków,
- ▶ prawidłowości prowadzenia rejestrów, sporządzania metryk i przechowywania dokumentacji związanej z załatwianiem skarg i wniosków,

- ▶ wykorzystania wyników badań próbek laboratoryjnych niezgodnych z wymaganiami w decyzjach administracyjnych WIJHARS,
- ▶ wydawania zaleceń pokontrolnych.

Kontrola doraźna obejmowała sprawdzenie prawidłowości certyfikacji chmielu ze zbiorów w 2017 r.

Zgodnie z zasadami kontroli wewnętrznej podczas przeprowadzania czynności kontrolnych sprawdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku poprzednich kontroli wewnętrznych.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do zwiększenia nadzoru nad prawidłowością załatwiania skarg i wniosków kierowanych do WIJHARS oraz poprawy skuteczności działań prowadzonych przez WIJHARS w zakresie postępowania kontrolnego i administracyjnego.

1.2. Audyt wewnętrzny/ Internal audit

Audyt wewnętrzny jest działalnością obiektywną, której celem jest wspieranie kierownika jednostki w realizacji celów i zadań przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze. Ocena dotyczy w szczególności adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w jednostce. Zadania audytu w GIJHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego spełniający wymogi ustawy *o finansach publicznych*.

W 2017 roku audyt realizował zadania zgodnie z planem o charakterze zapewniającym i doradczym.

Zadania zapewniające zrealizowano w zakresie:

- ▶ gospodarki środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
- ▶ gospodarki sprzętem komputerowym, w tym dostosowanie do elektronicznego zarządzania dokumentami EZD.

Zadania doradcze realizowano w obszarze terminowości realizacji zadań przez Biuro Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych oraz Biuro Orzecznictwa, Legislacji i Laboratoriów.

Ponadto audytor wewnętrzny w 2017 r. przeprowadził, na zlecenie Ministerstwa Finansów, audyt w zakresie należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym.

W wyniku audytów przedstawiono rekomendacje, uwagi i wnioski mogące usprawnić system kontroli zarządczej w GIJHARS. Efektem przeprowadzenia zadań audytowych była identyfikacja i analiza ryzyka, zwiększenie bezpieczeństwa zasobów, skuteczności kontroli zarządczej oraz zapewnienie o prawidłowości działania.

1.3. Rozpatrywanie skarg i wniosków/ **Complaints and requests handling**

W 2017 r. do organów IJHARS wpłynęło 319 wniosków i 15 skarg, z których bezpośrednio rozpatrzono 187 wniosków i 12 skarg (w tym: 36 wniosków i 11 skarg rozpatrzył Główny Inspektor, a 151 wniosków i 1 skargę wojewódzcy inspektorzy JHARS). Do innych instytucji przekazano 132 wnioski i 2 skargi. Z uwagi na anonimowość, bez rozpoznania pozostawiono 48 wniosków i 1 skargę.

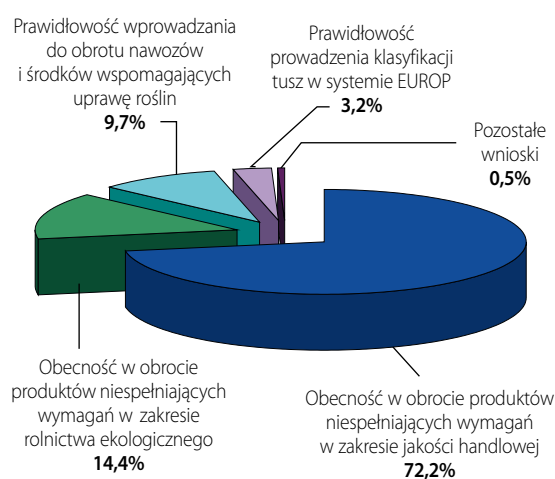
Skierowane do organów IJHARS 187 wniosków, które zostały rozpatrzone bezpośrednio w ramach posiadanych kompetencji dotyczyło (rysunek 8):

- ▶ obecności w obrocie produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym w zakresie oznakowania

– 135 wniosków (tj. 72,2% ogółu rozpatrzonych); zgłoszone przez wnioskodawców zastrzeżenia potwierdzono w 40 przypadkach (tj. 29,6% rozpatrzonych w tym zakresie),

- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami – 27 wniosków (tj. 14,4% ogółu rozpatrzonych); zgłoszone zastrzeżenia potwierdzono w 8 przypadkach (tj. 29,6% rozpatrzonych w tym zakresie),
- ▶ obecności w obrocie artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie rolnictwa ekologicznego zadeklarowanych w oznakowaniu – 18 wniosków (tj. 9,7% ogółu rozpatrzonych); zgłoszone zastrzeżenia potwierdzono w 4 przypadkach (tj. 22,2% rozpatrzonych w tym zakresie),
- ▶ innych zagadnień, tj. zagadnień ogólnych dotyczących kontroli żywności oraz zagadnień nie związanych z ustawową działalnością IJHARS – 6 wniosków (tj. 3,2% ogółu rozpatrzonych); nie potwierdzono żadnego ze zgłoszonych zastrzeżeń,
- ▶ prawidłowości prowadzenia klasyfikacji tusz w systemie EUROP – 1 wniosek (tj. 0,5% ogółu rozpatrzonych); nie potwierdzono zgłoszonego zastrzeżenia.

RYSUNEK 8.
Tematyka skarg i wniosków rozpatrzonych przez IJHARS w 2017 r./
Graph 8. Subjects of complaints and requests considered by AFQI in 2017

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów JHARS, w związku z sygnałami przekazywanymi we wnioskach, występowanie nieprawidłowości dotyczących skontrolowanych artykułów rolno-spożywczych i nawozów potwierdzono w 32,0% zgłoszonych przypadków.

W 2017 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 14 skarg dotyczących sposobu wykonywania zadań przez

wojewódzkich inspektorów JHARS i pracowników IJHARS, z których 12 rozpatrzono bezpośrednio, natomiast 2 przekazano do rozpatrzenia przez inne organy.

W porównaniu do 2016 r. zwiększyła się w 2017 r. zarówno liczba wniosków rozpatrzonych bezpośrednio przez organy IJHARS – o 28 (tj. z 159 do 187), jak i liczba rozpatrzonych skarg – o 3 (tj. z 9 do 12).

2. Działalność informacyjna

Information and communication

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej, aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej, IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS, jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz w artykułach w biuletynie *Wiedza i Jakość*. W 2017 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

2.1. Strona internetowa IJHARS/ AFQI's website

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl, na której zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach Inspekcji, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz obowiązujących aktów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

W 2017 r. zamieszczane informacje dotyczyły głównie aktualnych wiadomości branżowych dla rolników (rolnic-

two ekologiczne, aktualizacja przepisów, wzory druków, wydawanie świadectw jakości handlowej), ale także informacji dotyczących rolniczego handlu detalicznego.

2.2. Współpraca z mediami/ Cooperation with the media

Priorytetem współpracy jest bieżące informowanie mediów na temat działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji dotyczących przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano poprzez:

- ▶ mailingi do prasy (do wszystkich zainteresowanych dziennikarzy),
- ▶ komentarze i opinie do prasy,
- ▶ opracowywanie artykułów na życzenie zainteresowanych redakcji, po uzgodnieniu tematu i zakresu opracowania,
- ▶ przekazywanie biuletynu *Wiedza i Jakość* w wersji PDF mediom i zachęcanie do przedruku artykułów opracowywanych przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ przekazywanie *Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS, Raportu o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2015-2016*,
- ▶ seminaria, konferencje oraz spotkania zewnętrzne,
- ▶ wywiady radiowe i telewizyjne z przedstawicielami IJHARS.

W 2017 roku IJHARS współpracowała z następującymi mediami:

- ▶ stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVN),
- ▶ stacje radiowe (Polskie Radio Program 1, RDC, TOK FM),
- ▶ prasa ogólnopolska (Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, Polityka, Wprost),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Bałtycki, Dziennik Polski, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Express Bydgoski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Wyborcza

- wydania lokalne, Głos Pomorza, Głos Wielkopolski, Nowości, Super Nowości, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Płocki, Tygodnik Podhalański, Tygodnik Za Miastem),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Bilans dodatni, Farmer, Food-Lex, Kierunek Spożywczy, Przegląd Gastronomiczny, Rolnicze ABC, Sad Nowoczesny),
- ▶ portale internetowe (6Win, Agro News, gazeta.pl, onet.pl, Portal Spożywczy, Wirtualna Polska, Żywność).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2017 r., była między innymi: jakość handlowa polskiej żywności, produktów ekologicznych, miodu oraz wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzonych w latach 2016-2017.

2.3. Biuletyn *Wiedza i Jakość*/ The Knowledge and Quality bulletin

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r. biuletyn informacyjny *Wiedza i Jakość*. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowiska sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa

i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto, rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

W 2017 r. ukazały się 4 numery biuletynu, każdy w nakładzie 250 sztuk. Biuletyny zostały rozesłane do wszystkich WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS, a także do mediów i przedstawicieli: środowisk naukowych (uniwersytety i akademie rolnicze), ARR/KOWR, ARiMR, MRiRW, związków i stowarzyszeń branżowych. Biuletyn *Wiedza i Jakość* dostępny jest również na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

2.4. Polityka informacyjna/ Information policy

Ważnym elementem pozakontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do konsumentów, jak i przedstawicieli branż, stowarzyszeń oraz producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego. W 2017 r. do ważnych wydarzeń sprzyjających upowszechnianiu informacji o działalności IJHARS zaliczyć należy spotkania z przedstawicielami poszczególnych branż, targi żywności, konferencje, seminaria, debaty, sympozja i warsztaty.

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2018 ROKU

Course of actions for 2018

Rok 2018 będzie szesnastym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2018 r. należy zaliczyć:

- ▶ realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2018 r.*,
- ▶ aktualizację i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wzmocnienie ochrony produktów CHNP, ChOG, GTS,
- ▶ usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post,
- ▶ kontynuację aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w „Rocznym ramowym planie kontroli”/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan

Roczny ramowy plan kontroli na 2018 r. obejmuje zarówno zadania kontrolne wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS. Tematyczny zakres planowych kontroli opracowany został na podstawie przeprowadzonej w GIJHARS analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa, która uwzględniała między innymi wyniki ostatnich kontroli, tendencje w zakresie jakości handlowej na przestrzeni lat, istotność stwierdzonych nieprawidłowości z punktu widzenia konsumenta, powszechność spożycia i znaczenie danego artykułu rolno-spożywczego w diecie. W *Rocznym ramowym planie kontroli na 2018 r.* uwzględniono również tematy zgłoszone przez instytucje współpracujące z IJHARS.

Kontrole realizowane w 2018 r. swoim zakresem obejmować będą wszystkie aspekty jakości handlowej, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne i prawidłowość znakowania lub wyłącznie znakowanie produktów. W 2018 r. kontrole będą uwzględniały również produkty oznaczone znakiem „Poznaj Dobrą Żywność” lub określeniem „produkt polski”, producentów i wyroby wskazane na tzw. „czeskiej liście”, wyroby wprowadzane do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz wyroby oferowane do sprzedaży luzem.

Podczas kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, IJHARS będzie sprawdzała także czy w kontrolowanych podmiotach występuje zjawisko „podwójnej jakości” żywności, tj. czy producenci oferują konsumentom na wspólnym rynku UE produkty tej samej marki i w takim samym opakowaniu, ale różniące się pewnymi cechami jakościowymi.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, w 2018 r. kontrole skoncentrowane będą na wykrywaniu zafałszowań artykułów rolno-spożywczych w oparciu o wyniki badań laboratoryjnych oraz poprzez sprawdzenie prawidłowości i rzetelności oznakowania, a także na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze, spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz w deklaracji producenta.

IJHARS będzie realizowała również działania, których obowiązek wykonania wynika bezpośrednio z przepisów określających jej kompetencje między innymi dotyczące certyfikacji chmielu, klasyfikacji EUROP, świeżych owoców i warzyw, wina z upraw własnych, nawozów czy rolnictwa ekologicznego.

Ważnym obszarem działalności IJHARS będą kontrole importowanych artykułów rolno-spożywczych, których wykaz określony został w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej oraz kontrole importowanych i eksportowanych świeżych owoców i warzyw, dla których określone zostały standardy UE.

Aktualizacja i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS/ *Updating and expanding the scopes of accreditation for AFQI laboratories*

W 2018 r. priorytetem działania laboratoriów GIJHARS będzie:

- ▶ wdrożenie specjalistycznych metodyk badawczych ukierunkowanych na potrzeby wynikające z zaplanowanych na 2018 r. tematów kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem kompleksowej oceny danego produktu, w tym wykrywania różnego rodzaju zafałszowań i oznaczania surowców użytych do produkcji kontrolowanego wyrobu,
- ▶ utrzymanie wysokiej jakości badań poprzez uczestnictwo poszczególnych laboratoriów w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych,
- ▶ doskonalenie systemu zarządzania poprzez szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne pracowników laboratoriów GIJHARS,
- ▶ udział w pracach Rady Ekspertów ds. analiz mięsa drobiowego,
- ▶ udział w pracach Grupy Roboczej IHC (Międzynarodowa Komisja ds. Miodu) w zakresie badań miodu,
- ▶ uczestnictwo w spotkaniach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Metod Analiz i Próbkobrania,
- ▶ realizacja zadań laboratorium referencyjnego w zakresie określonym w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego.

Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ *Strengthening control system of certification bodies in organic farming*

W 2018 roku działania IJHARS w zakresie rolnictwa ekologicznego będą skierowane szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych,

które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów ekologicznych. Podejmowanie tych działań będzie sprzyjać wzrostowi konkurencyjności rolnictwa ekologicznego oraz wzrostowi podaży polskich produktów ekologicznych.

W 2018 roku IJHARS zakłada wzmocnienie działań w zakresie:

- ▶ ochrony oznaczeń ekologicznych (poprzez eliminowanie znakowania produktów nieekologicznych terminami takimi jak *eko*, *bio*, sugerującymi ekologiczną metodę produkcji),
- ▶ kontroli produktów importowanych z państw trzecich,
- ▶ kontroli nawozów i innych środków do produkcji, nieprzeznaczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym, oznakowanych terminami takimi jak *ekologiczny*, *bio* lub *eko*, sugerującymi możliwość ich stosowania w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ nadzoru nad jednostkami certyfikującymi (audyty, inspekcje, kontrole sprawdzające u producentów).

GIJHARS wzmocni także współpracę z jednostkami certyfikującymi poprzez organizację spotkań kwartalnych, podczas których opracowywane będą wspólne stanowiska dotyczące problemów proponowanych przez jednostki certyfikujące. Wspólna praca jednostek certyfikujących i organu nadzoru ma na celu usprawnienie procesu kontroli i certyfikacji, a także ujednoczenia w podejściu organów kontrolnych.

Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ *Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG*

W 2018 roku działania IJHARS w zakresie systemu ChNP, ChOG, GTS będą skierowane szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych, które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów posiadających chronione nazwy. IJHARS będzie czynnie uczestniczyć przy pracach związanych z wdrożeniem systemu kontroli i certyfikacji oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych.

Ponadto, GJHARS wzmocni współpracę ze środowiskiem naukowym w celu stworzenia innowacyjnych instrumentów i metod wpływających na poprawę konkurencyjności produktów objętych systemem jakości żywności. Działania te będą realizowane w ramach wdrażanego projektu (Strength2Food) będącego częścią programu badawczego Horyzont 2020.

Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ *Improving the quality of ex-post control activities and their documentation*

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2018 r. będzie głównie:

- ▶ terminowa realizacja programów kontroli na lata kontrolne 2017/2018 i 2018/2019,
- ▶ rzetelne przygotowanie inspektorów IJHARS do kontroli ex-post w zakresie zasad funkcjonowania nowych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wskazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do kontroli na rok kontrolny 2018/2019.

W celu stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności kontrolerskich inspektorów IJHARS organizowane będą spotkania, szkolenia i narady służące wymianie doświadczeń w zakresie systemu kontroli ex-post i obszarów związanych z funkcjonowaniem Wspólnej Polityki Rolnej UE.

Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ *Continuation of activities on the international forum*

Spośród działań do realizacji w 2018 r. w ramach współpracy międzynarodowej, należy wymienić zadania mające na celu m.in.:

- ▶ zwiększenie udziału i aktywności przedstawicieli Polski w sesjach komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (F.23) oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych; aktywne zaangażowanie w prace Grupy Roboczej Rady UE ds. Koordynacji (F.22), w szczególności nowej podgrupy ds. EKG/ONZ,
- ▶ podnoszenie świadomości na temat znaczenia i skutków przyjmowania światowych norm dla produktów rolno-spożywczych przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO; kontynuacja rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac, w tym stała współpraca z prasą branżową w zakresie publikacji artykułów na temat Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- ▶ podwyższenie wartości merytorycznej komentarzy Polski, przygotowywanych w ramach opiniowania projektów norm organizacji międzynarodowych w celu zwiększenia ich skuteczności.

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych Voivodeship Inspectorates of Agricultural and Food Quality

Dolnośląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel./fax (75) 771-97-37

Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Lubelski Wojewódzki Inspektorat

ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Łomaska 2
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijharsbiala@interia.pl

Lubuski Wojewódzki Inspektorat

ul. Bohaterów Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Westerplatte 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Łódzki Wojewódzki Inspektorat

ul. Gdańska 38
90-730 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Małopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ujastek 1
31-752 Kraków
tel. (12) 448-11-02
fax (12) 448-11-05
wikrakow@ijhars.gov.pl

Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat

ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Opolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
sekretariat@ijhars.opole.pl

Podkarpacki Wojewódzki Inspektorat

ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (16) 628-44-60

Podlaski Wojewódzki Inspektorat

ul. Antoniukowska 11
15-740 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Śląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Świętokrzyski Wojewódzki Inspektorat

ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64
fax (41) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektorat

ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Kazimierza Wielkiego 24/26
61-739 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratoria

Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Main Inspectorate Agricultural and Food Quality's Laboratories

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 370

ul. Reymonta 11/13

60-791 Poznań

(61) 867-90-34

(61) 867-90-19

labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 705

ul. Ogrodowa 10

15-027 Białystok

(85) 653-78-55, (85) 653-78-50

(85) 653-78-60

labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 704

ul. Zagnańska 91

25-558 Kielce

(41) 332-70-84

(41) 332-70-85

labkielce@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 285

Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12

81-378 Gdynia

(58) 660-75-20

(58) 661-68-14

labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 775

ul. Nowy Świat 3

20-418 Lublin

(81) 743-81-01

(81) 534-21-20

lablublin@ijhars.gov.pl

IJHARS